

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

TÜRK VE İRANLI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇİMİ İLE
İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Naimeh FARAJZADEH

Ankara
Haziran 2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

TÜRK VE İRANLI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇİMİ İLE
İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Naimeh FARAJZADEH

Danışman: Doç. Dr. Mehmet GÜVEN

Ankara

Haziran 2011

JÜRİ ONAY SAYFASI

Naimah FARAJZADEH'in "Türk Ve İıranlı Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi İle İlgili Görüşleri" başlıklı tezi 01. 07. 2011 tarihinde, jürimiz tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan : Doç. Dr. İbrahim KISAÇ

.....

Üye : Doç. Dr. Mehmet GÜVEN (Danışman)

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Leyla ERCAN

.....

ÖNSÖZ

Eş seçimi, evlilik ve aileyle ilgili konular, sosyoloji, psikoloji, psikolojik danışma ve rehberlik alanında önemli araştırma konularıdır. Eş seçimi ve evlilikte toplumların kültürel değerlerinin ve anlayışlarının önemli bir yeri vardır. Bu nedenle bu çalışmada Türk ve İran kültürünün, gençlerin eş seçimi sürecindeki etkisi karşılaştırmalı bir şekilde inceleme konusu yapılmıştır.

Bu araştırmanın sonuçlanması için her aşamada öğretici, yönlendirici, yapıcı eleştirileri ve bitmeyen bir sabırla verdiği destekten dolayı tez danışmanım, sayın hocam Doç. Dr Mehmet GÜVEN'e; araştırmada bilgi işlem kullanımı ve istatistiksel analiz çalışmalarında yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. İbrahim KISAÇ'a; tezin yazım aşamasında, yazım ve noktalama kuralları açısından yardımcı olan değerli hocam Ertuğrul Çelik'e; çalışmayı gerçekleştirirken, hiç bitmeyen bir özveri ile maddi-manevi yardımlarını esirgemeyen eşime ve özellikle annesine; ayrıca araştırmanın, İran Tebriz Üniversitesi'ndeki ölçek uygulaması aşamasında, yardımlarını esirgemeyen Parvin Saffari'e sonsuz teşekkür ederim.

Naimeh FARAJZADEH

Haziran,2011

ÖZET

TÜRK VE İRANLI ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

FARAJZADEH, Naimeh
Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet GÜVEN
Haziran – 2011, 89 sayfa

Bu araştırmada, Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimiyle ilgili görüşlerinin ülke, cinsiyet ve öğrencilerin devam ettikleri bölümlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye’de Gazi Üniversite’sinden 384 öğrenci, İran’da Tebriz Üniversite’sinden 374 öğrenci olmak üzere toplam 758 öğrenci oluşturmaktadır. Her iki gruptan elde edilen veriler, bu araştırma için geliştirilmiş bir ölçme aracı ile toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizlerinde Kay-Kare testi ve çift yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın verilerine göre, her iki ülkenin öğrencilerin de en uygun evlenme yaşını genelde 26-29 yaş aralığı olarak görmektedirler. Bu yaş aralığını belirten Türk öğrencilerin oranı İranlı öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin, evlenecekleri kişiye kimin karar vermesi gerektiğine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Türk öğrenciler daha çok kendilerinin karar vermeleri gerektiğini belirtirken, İranlı öğrenciler ise daha çok aileleriyle birlikte karar vermeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin eş seçiminde tercih ettikleri ölçütler incelendiğinde, her iki grupta da "dürüst olmak, saygılı olmak, sadık olmak, cana yakınlık, iyi meslek sahibi olmak, iyi maddi gelir ve güvenilir kişiliğe sahip olmak" ölçütlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür. "Dürüst olmak, eve bağlılık, karşılıklı sevgi, saygılı olmak, okuma kültürüne sahip olmak" özelliklerini Türk öğrenciler İranlı öğrencilere göre daha çok tercih etmektedir. "Anlayışlı olmak, giyim tarzının istediğim gibi olması, ilgi alanı benzerliği, fiziksel ve ruhsal sağlık" özelliklerini ise İranlı öğrenciler daha çok tercih etmektedir. Her iki grupta da kız öğrenciler "eve bağlılık, saygılı olmak, iyi maddi gelir, fiziksel çekicilik, iyi meslek sahibi olmak, eğitim benzerliği, iyi sosyal statü" ölçütlerini erkeklere göre daha çok tercih etmektedir. Erkekler ise "iyi yemek yapmak" özelliğini kızlara göre daha çok tercih etmektedir.

Sosyal alan öğrencileri "eve bağlılık, iyi maddi gelir, iyi meslek sahibi olmak özelliklerini fen alanı öğrencilerine göre daha çok tercih ederken, fen alanı öğrencileri de "fiziksel çekicilik, iyi yemek yapmak" özelliklerini daha çok tercih etmektedir.

ABSTRACT

TURKISH AND IRANIAN UNIVERSITY STUDENTS ' VIEWS ON PEER SELECTION

FARAJZADEH, Naimeh

The Department of Educational Sciences Guidance and Psychological
Consultancy

Thesis Advisor : Doç. Dr. Mehmet GÜVEN

Apr 2011 - 89 pages

In this research, Turkish and Iranian university students' views about peer selection aimed to investigate, according to the their countries, gender and their university's departments that they continue to study.

The study group of this research consist of totally 758 students that 384 students of them are from the University of Gazi in Turkey and 374 students from the University of Tabriz in Iran. The data obtained from both groups, were collected with a measurement tool that developed for this research. In the statistical analysis of data, Kay-Kare test and two-way analysis of variance was used.

According to the research data, students of the both countries also see 26-29 age range generally as the most appropriate age of marriage. Turkish students who indicate this age range have significantly higher rates of Iranian students.

There was found significantly difference Between the students' views about who should decide on the person that they want to marry . Most of the Turkish students expressed they should be decide on it themselves, but more Iranian students express they should be decide on it with their families.

When the student's preferred criteria for peer selection are examined, in both groups, "to be honest, be respectful, be faithful, intimacy, having a good career, good financial income and having a reliable personality" measures were taken in the first places. "To be honest, commitment to home, mutual love, be respectful, to have a culture of reading " properties are more preferred by Turkish students than the Iranian students. "Being Considerate, want to like her or his clothing style, similarity of interest, physical and mental health " properties are preferable to the Iranian students. In both groups, female students are more preferred these criteria than men, " commitment to home, be respectful, good financial income, physical attractiveness, having a good career, The similarity of education and good social status ", but Men is more preferred "good cooking" criteria than girls.

The students of social department preferred these criteria, " commitment to home, good financial income , having a good career" more than the students of science department , while " physical attractiveness, good cooking " is more preferable properties to the students of science department.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.5. Sayıltılar.....	10
1.6. Tanımlar	10

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	12
2.1. Psikodinamik Kuramlara Göre Eş Seçimi	12
2.2. Benzerlik, Zıt ve Bütünleme Özellikler Kuramına Göre Eş Seçimi.....	15
2.3. Evrimci Kurama Göre Eş Seçimi	16
2.4. Toplumsal Yapı Kuramına Göre Eş Seçimi	18
2.5. Eş Seçimi İle İlgili Araştırmalar	19

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	28
3.2. Araştırma Grubu	28
3.3. Veri Toplama Aracı	30
3.4. Verilerin Toplanması	32
3.5. Verilerin Analizi	32

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Öğrencilerin Evlenme Yaşına İlişkin Görüşleri	33
4.2. Öğrencilerin Evlenecekleri Kişiye Kimin Karar Vermesi Gerektiği ile ilgili Görüşleri	34
4.3. Öğrencilerin Ülkelerine ve Cinsiyetlerine Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşite Bulunmasını İstedikleri Özelliklere İlişkin Görüşleri.....	35
4.4. Öğrencilerin Ülkelerine ve Üniversitedeki Alanlarına Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşite Bulunmasını İstedikleri Özelliklere İlişkin Görüşleri	50

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1.Öğrencilerin Tercih Ettikleri Evlenme Yaşına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması	64

5.2. Öğrencilerin Evlenecekleri Kişiyne Kimin Karar Vermesi Gerektiğine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması	65
5.3. Öğrencilerin Ülkelerine ve Cinsiyetlerine Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşte Bulunmasını istedikleri Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması	66
5.4. Öğrencilerin Ülkelerine ve Devam ettikleri Alana Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşte Bulunmasını istedikleri Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması	71

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	73
KAYNAKÇA	76
EKLER	81
Ek-1. Türkçe Ön Çalışma Formu	82
Ek-2. Farsça Ön Çalışma Formu	83
Ek-3. Türkçe Ölçek Formu	84
Ek-4. Farsça Ölçek Formu	87

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Çalışma Grubunun Ülke Ve Cinsiyete Göre Dağılımı	29
Tablo 2. Çalışma Grubunun Ülke Ve Devam Ettikleri Bölüme Göre Dağılımı	29
Tablo3. Öğrencilerin Ülkelerine Göre En Uygun Evlenme Yaşına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Chi-Kare Sonucu	33
Tablo4. Öğrencilerin Evlenecekleri Kişiyne Kimin Karar Vermesi Gerektiğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Chi-Kare Sonucu.....	34
Tablo 5. Öğrencilerin Ülke ve Cinsiyetlerine Göre Eş Tercihlerine İlişkin Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	36
Tablo6. Öğrencilerin Ülke ve Alanlarına Göre Eş Tercihlerine İlişkin Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	51

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına, sayıtlılarına ve araştırmada geçen bazı kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Toplumlar, ailelerin bir araya gelmesi sonucu olarak oluşmaktadır. Toplumların varlıklarını sürdürmeleri, bireylerin mutlu olmaları, kurulan sağlıklı ve uyumlu aile ilişkileriyle mümkün olabilmektedir (Spanier, 1976). Aile, diğer kurumlara göre en eski ve temel kurumlardan biri olup; toplumların tarihsel gelişim sürecinde çeşitli değişmelere uğramıştır. Böylece, hem fonksiyonel, hem yapısal, hem de üye sayısı bakımından farklılıklar oluşan bir kurum özelliği kazanmıştır (Özen,1990).

İçinde yaşadığı toplumu, ülkesini seven, sayan insanların aile yuvasının kuruluşunu rastlantılara bırakmamaları gerekmektedir. Çünkü bilindiği gibi bir toplumun en küçük birimi ailedir. Bu nedenledir ki bir toplumdaki ailelerin huzuru, mutluluğu, dirlik düzenliği ile o toplumun düzenliği arasında çok yakın ve sıkı bir ilişki vardır. Güçlü ve sağlam temeller üzerine oturmuş, sıkı sıkıya bağlı,

huzur ve mutluluk içindeki ailelerin oluşturduğu toplumlar güçlü ve sağlam olur. Öte yandan ailede baş gösteren çatlaklıklar, dağılma ya da bozukluklar da hemen toplum yaşamında kendini gösterir. Kısacası, bir ailedeki huzur ya da huzursuzluklar, mutluluk ya da mutsuzluklar, anlaşma ya da anlaşmazlıklar yalnızca o aileyi ilgilendirmekle kalmıyor; bunlar, ailenin duvarlarını aşır o ailenin içinde yaşadığı apartmandaki diğer aileleri, komşuları, akraba ve dostları, giderek o toplumdaki öteki insanları da etkileyebiliyor (Çaplı, 1992).

Aile evrensel bir kurum olmasına rağmen, tek bir aile tanımı yapmak olanaksızdır. Toplumun en küçük ve temel birimi olan aile, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık gösterdiği gibi aynı ülke içinde kentten kırsal kesime, sosyal sınıflara ve ekonomik durumlara göre farklılık gösterir. Her toplumun kendine özgü bir aile biçiminin olması, ailenin tanımlanmasını zorlaştırır (Duyar, 2002).

DPT "Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu" tarafından düzenlenen aile tanımına göre aile; kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan fertlerin aralarında akrabalık ilişkisi olan ve genellikle aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı temel bir toplumsal birimdir (Ünalın,1988).

Güçbilmez (1972), aileyi, yerine getirdiği fonksiyonlarına ve sorumluluklarına göre "genellikle karı-koca ve çocukların oluşturduğu biyolojik, ekonomik, psikolojik ve toplumsal görevleri olan sosyal bir kurumdur" şeklinde tanımlamıştır.

Toplumların refahı ve güçlülüğü, toplumu oluşturan ailelerin, sağlıklı yapılarıyla doğrudan ilişkilidir. Aile, kişiler arası ilişkilerin en yoğun olarak yaşandığı kurumdur. Bu durumda aile, önemli bir sosyal sistem olarak görülmektedir. Bu sosyal sistemin temeli en iyi ve sağlam evlilik kurumuyla sağlanabilmektedir. Aile ile ilgili kurumlara en yakın kurum olarak evlilik kurumu gelmektedir (Koçinoğlu, 1991). 8Evlilik kurumu, insanoğlunun soyunun devamını sağlamaya yönelik bir kurumdur. İnsan, bu kurum yoluyla kendi neslinin devamını sağlamaya çalışmaktadır. Aynı zamanda, evlilik insanın düzenli ve sağlam yaşamasını sağlar. Evlilik kurumu yoluyla kimin kim olduğu, nasıl mutalaa edileceği bilinebilir (Bacanlı, 2001).

Özüğurlu (1996) evliliğin; M.Ö. 2000 yılından günümüze kadar devam etmiş, çağlar boyu temel nitelikleri değişmemiş yönleri ile geçerliliğini koruyan, varlığını sürdüren, günümüzün toplumsal bir gerçeği olduğunu ve evliliğin insanın belki de doğadışı kurduğu, geliştirdiği ilk ürünü olduğunu ifade etmektedir.

Başaran (1994) evliliği; toplum üyelerinin cinsellik gereksinimlerini karşılayan ve karşı cinslerle ilişkilerini düzenleyen, toplumun en köklü ve yaygın kurumu olarak tanımlamaktadır.

Özgüven (1997), toplumun alt sistemlerinden biri olan evliliğin; iki cinsin oluşturduğu birbirlerini görme, tanışma ve tanımadan başlayarak, flört, söz kesme, nişan, nikah, düğün gibi aşamaları olan toplumsal bir süreç olarak algılandığını ve bu sürecin iki kişinin evlenmeden önce birbirlerini iyice tanımlarına imkan veren, bir süreç olduğunu ifade etmektedir.

Evlenmede en önemli konulardan biri kişinin evlenmeye hazır olup olmadığıdır. Bir kişinin evlenmeye hazır olup olmadığı yönünden, 3 faktörün göz önünde bulundurulması gerekir (Çaplı, 1992):

Birincisi yaş faktörüdür. Batılı ülkelerde 22-30 yaş arası ideal evlilik yaşları olarak belirtilmektedir. Türkiye’de durum ise; Devlet İstatistik Enstitüsü’nce evlenme yaşlarının, erkekler için 19-24, kadınlar için ise genellikle 17-18 yaşlar arasında olduğu görülmektedir.

İkincisi birine bağlı ya da bağımsız olma faktörüdür. Yaşamı başka biri ile kolayca ve rahatça paylaşabilecek bir durumda olan insandır. Bu durumda kişi evlilik yaşamına hazır seviyeye ulaşmış demektir.

Üçüncüsü ise yaşamı tanıma faktörüdür. Yaşamı bilen, tanıyan ve gerçekleri olduğu gibi kabul edebilecek güce sahip olan kişi kendini evlilik yaşamına hazır sayabilir.

Her insan evlilikten bir şeyler beklemekte ve bu da insandan insana değişmektedir. İnsanlar genellikle yalnızlıktan kurtulmak, ekonomik güvence sağlamak, çocuk sahibi olmak, mutlu ve iyi bir yaşam sürmek, üstünlük ve cinsel doyum sağlamak, evliliği ortaklık olarak görmek gibi sebeplerle evlenmektedir (Çaplı, 1992).

Evlilik geçmişten günümüze kadar farklı kültür topluluklarında çeşitli biçimlerde görülmektedir. Bu biçimler; iki ayrı ölçüte göre, iki ayrı grupta incelenebilir (Dikeçligil ve Çiğdem, 1991):

Birinci ölçüt çevredir. Burada grup içi (Endogamy) ve grup dışı (Exogamy) olmak üzere iki farklı uygulama söz konusudur. Modern toplumlarda her iki tipe rastlanmakla beraber, uygulamalar ilkel toplumlardaki kadar sistemli ve kesin kurallara tabi değildir. Grup içi evlenme; evlenecek veya evlendirilecek kişi kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet vs. grubu içinden seçilir. Grup dışı evlenme ise, kişiye kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet gibi grubunun içinden değil, grubun dışından eş seçme olanağını sağlar.

İkinci ölçüt eş sayısıdır. Bu grupta tek eşle evlilik (Monogamy) ve çok eşle evlilik (Polygamy) olmak üzere iki ayrı tip vardır. Tek eşle evlilik bir kadının bir erkekle ve bir erkeğin bir kadınla evlenmesidir. Çok eşle evlilik ise, bir kadının veya bir erkeğin birden fazla sayıda eşe sahip olmasıdır. Tek eşle evlilik, çiftler arası ilişkiler kadar ebeveyn çocuk arası ilişkilerin de düzenli bir biçimde yürütülmesine olanak sağlar.

Evlenecek insanların evlenmeden önce; eş seçiminde göz önünde bulundurulmaları gereken noktalar vardır. Bunlar:

1. Tanışma; eş seçiminin sağlam, güvenilir biçimde yapılabilmesi için karşı cinsi çok iyi tanımak gerekmektedir.
2. Yuva kuracak olanlar arasındaki zeka, yaş, aile yapısı, öğrenim düzeyi, meslek, beden yapısı ve özellikleri ve kişilik özellikleri yönünden benzerliklerdir (Çaplı, 1992).

Bir kısım insanlar eş seçimini kendileri yapmakta ve hiçbir kimseyi bu konudaki kararlarına karıştırmamaktadırlar. Arkadaşlık kurarak, birbirleriyle anlaşabilecekleri, uyuşabilecekleri sonucuna vararak sonunda evlenmeye karar vermektedirler. Eş seçimi konusunda toplumların kültür ve değerlerine göre bazı benzerlik ve farklılıklar olduğu gözlenmektedir, Örneğin evliliğin kurulmasında izlenen, Türkiye’de ve İran’da biraz da yaygın olan uygulama, eş seçiminin büyükler tarafından yapılmasıdır. Bu durum “görücü usulü” olarak da adlandırılmaktadır. Bazen birdenbire ve birtakım rastlantılar sonucunda, iyice düşünülmeden verilen kararların sonucunda kurulan evlilikler de vardır. Bu da aniden bir karar sonucu evlenme olarak adlandırılır (Ondaş, 2007).

Evliliği bir oldu bittiye getirerek kurmaya çalışanlar da vardır. Tanıştığı, arkadaşlık kurduğu kişilerle ilişkileri biraz daha yoğunlaştırıp, bir oldu bitti sonucu kişiyi kendisi ile evlenmeye zorlayan ve çalışan kişiler olabilir. Eş seçiminde son zamanlarda moda olan başka bir yol da gazete, dergi ve internet sitelerine ilanlar vererek eş arama ve böylece eş bulup evlenmedir (Çaplı, 1992).

Evliliğin kurulmasında Türkiye’de ve İran’da bazı bölgelerde hala uygulanmakta olan, bir evlilik kurumu oluşturma yollarından bir diğeri de beşik kertmesidir. Burada iki ayrı ailenin yeni doğmuş kız ve erkek çocuklarının reşit oldukları yaşta evlendirileceği hakkında aileler arasında bir söz verme, nişanlama vardır.

Türkiye Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti’nin kültürel, sosyal, iktisadi, coğrafi ve genç nüfus çokluğu bakımından birçok benzerlikleri görülür. Her iki ülkenin de diğer yakın komşu ülkelere oranla özellikle tarihten kaynaklanan

ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda alışverişi vardır. Ayrıca Türkiye ve İran arasında buna paralel olarak, evlilik müessesesinin kuruluşu ve geleneksel özellikleri arasında da büyük benzerlikler bulunmaktadır.

Türkiye ve İran, tarihin bilinen iki eski komşu ve dost ülkeleridir. Bu dostluğun nedenleri, halkları birbirine bağlayan geleneksel özelliklerden kaynaklanmaktadır. Bundan dolayıdır ki aileye bakış açısı, evlenme gibi sosyal nitelik taşıyan eylemlerin oluşmasında fazla farklılıklar gözlenmemektedir. Fakat eş seçimi ve evlilik konusunda özellikle üniversite öğrencileri arasında iki kültürün etkisinden kaynaklanabilecek bazı farklı görüşler de olabilir. Bu nedenle bu araştırmada, Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimi konusundaki görüşleri arasında ne gibi benzerlik ve farklılıkların olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türk ve İranlı Üniversite öğrencilerin, en uygun evlenme yaşına ilişkin görüşlerinde anlamlı bir fark var mıdır?
2. Türk ve İranlı Üniversite öğrencilerin evlenecek kişiye kimin karar vermesi gerektiğine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Türk ve İranlı Üniversite öğrencilerin eş seçimine ilişkin görüşlerinde cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Türk ve İranlı Üniversite öğrencilerin eş seçimine ilişkin görüşlerinde okudukları bölümlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti arasında yüzyıllardır var olan etkileşim nedeniyle ortak kültürel değerler oluşmuştur. Bu değerler arasında her iki toplum için de ailenin çok kutsal ve önemli bir yeri vardır. Dini ve geleneksel gerekçelerden dolayı, her iki toplumda da aileye bakış açısı doğu toplumlarıyla benzerlik taşımaktadır. Böyle olmakla beraber, gelişen süreç içerisinde iki toplumda da aileye bakış, geleneksel görüşten modern görüşe doğru gelişme göstermektedir.

Gerek Türkiye’de ve gerekse İran’da genç nüfus önemli bir çoğunluk oluşturmaktadır. Bu gençler, aynı zamanda bir üniversitede okuyup önemli bir toplumsal grup oluşturmaktadırlar. Bilindiği gibi gençlik her ülkenin geleceği bakımından önemlidir. Bu nedenle, ülkelerin diğer sorunlarında olduğu gibi aile konusu araştırılırken de gençlerin görüş ve düşüncelerine başvurmak önem taşımaktadır (Alizadeh, 2008).

Üniversite öğrencileri ile ilgili olarak çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda üniversite öğrencilerinin eğitim, boş zaman, yerleşim, uyum

problemi, iş bulma vb. birçok sorunları tartışılmıştır. Öğrencilerin bu gibi sorunlarının yanında, bir yetişkin olarak karşı cinsle iletişim, eş seçimi ve evlilikle ilgili planlar konusunda bazı sıkıntıları ve problemleri olduğu düşünülmektedir. Dünyada gençler bu konuyla ilgili sorunlarını bilinçli ya da bilinçsiz genellikle kendileri çözmeye çalışmaktadırlar.

Eğitim düzeyi arttıkça, aile de bundan doğrudan etkilenmektedir. Günümüzde geleneksel anlayıştan kaynaklanan, erkeğin aile reisi olma özelliği her ne kadar yerini korusa da sosyal ve ekonomik koşullardan dolayı, kadınlar da yüksek öğretime yönelmekte, iş sahibi olmakta, aileye katkıda bulunmaktadırlar. Böyle olunca kadın sosyal hayatta daha fazla söz sahibi olmakta, gerekirse hak talep edebilmektedirler. Bu durum, gençlerin evlenmeden önce uygun eş seçimi için iyi bir araştırma ve anlaşma yapmalarını gerektirmektedir.

Türkiye’de ve İran’da son yıllarda boşanma oranlarında bir artış görülmektedir. Boşanmanın en önemli nedenlerinden biri eş seçiminin uygun yapılmaması, dolayısıyla eşlerin birbirleriyle anlaşamamalarıdır. Üniversite öğrencileri toplumun aydın kesimini oluşturmaktadır. Bu kitlenin topluma ışık tutan ve yol gösterici özelliği vardır. Üniversite öğrencileri ile ilgili yapılacak olan araştırmalar sonucunda elde edilen bulgularla, sağlıklı bir üniversite gençliği ve sağlıklı bir toplum oluşturmak için gerekli bilgiler elde edilebilecektir.

Hemen hemen aynı coğrafyada bulunsalar bile Türkiye ve İran arasında eş seçimi ve evliliğe ilişkin görüş ve uygulamalar bakımından bazı kültürel farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Araştırma, kültürler arası karşılaştırma özelliği

bakımından da önem taşımaktadır. Yapılan literatür taramasında eş seçimine ilişkin araştırmalara rastlanmasına karşın, Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimine ilişkin görüşlerini karşılaştırmaya yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu konuda elde edilecek bulguların literatüre katkı sağlayacağı umulmaktadır (Alizadeh, 2008).

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Türkiye’de Gazi Üniversitesi, İranda Tebriz Üniversitesinden seçilen öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırma konusu ile ilgili toplanan veriler, araştırmada kullanılan ölçme aracının kapsadığı özelliklerle sınırlıdır.

1.5. Sayılılar

1. Araştırma için hazırlanan ölçme aracının, öğrencilerin eş seçimiyle ilgili görüşlerini belirleyebileceği kabul edilmiştir.
2. Çalışma grubunu oluşturan bireylerin ölçme aracındaki sorularına içten ve doğru cevaplar verecekleri kabul edilmiştir.

1.6. Tanımlar

Evlilik: İki kişi arasındaki, toplumsal bakımdan onay gören bir cinsel birlikteliktir (Khoshkhabar, 2007).

Aile: Aile, toplumun en küçük birimi olarak kabul edilir. Aile denince genellikle aynı evde oturan anne ve baba ile, varsa onların evlenmemiş çocukları anlaşılır (Khoshkhabar, 2007).

Endogamy: (Grup içi evlenme) Evlenecek veya evlendirilecek kişiye eş kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet vb. grubun içinden seçilmesidir (Ondaş, 2007).

Exogamy: (Grup dışı evlenme) ise, endogamy kuralının tam karşıtı olarak kişiye kendi akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet vb. grubunun içinden değil grubun dışından eş seçilmesidir (Ondaş, 2007).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde önce, bazı kuramlara göre eş seçimiyle ilgili görüşlere yer verilmiş, sonra da araştırmaların konusuyla ilgili yurt dışında ve Türkiye’de yapılan araştırmalardan ulaşılabilenler özetlenmiş ve değerlendirilmiştir.

2.1. Psikodinamik Kuramlara Göre Eş Seçimi

Freud ‘a göre küçük çocukların anne baba ve kardeşlerine karşı hissettiği duygular, yapısal anlamda önem taşır. Olgun kadınlık döneminde nelerin cinsel etkinliğin işlevine; nelerin toplumsal yetiştirme tarzına bağlı olduğu konusunda ayırım yapmak güçtür. Kadınlığa narsizm egemen olur ve bu onların nesne seçimini de etkiler; yani sevilme gereksinimi, sevme gereksiniminden daha öncelik taşır. Yine Freud’a göre, kadının nesne seçimini belirleyen özellikler, çoğu durumlarda toplumsal etkilenmeyle tanınmaz olur. Freud, eş seçimi belirlenmesinde psiko-seksüel gelişim dönemlerinde, çocukluk döneminden kalma birtakım saplantıların etkili olduğunu varsayar. Kız veya erkeğin yetişkin yaşamda anne-babadan kopmaması, eş seçimi yapmaması; anne-babadan ayrılma girişimleri olunca aşırı bir suçluluk duyması ve buna bağlı olarak onlara

karşı aşırı bağıllık göstermesi; ayrıca cinsel ilişkiden kaçınma ve bu yöndeki soğukluk ve güçsüzlük gibi özellikler, kadının fallik döneminden kalma saplantıları olarak açıklanmaktadır (Akt: Kaya 2002).

Adler'e (1994) göre, kızlar belli bir yaşa geldiklerinde erkeklere ilgi duymaya başlarlar. Erkeklerden biri ile evlenmek isterler. Bu dönemde bazı huysuzluklar, beğenmemelik durumu, gülüşler ve heyecanlı oluşları üstü kapalı da olsa aynı amaca yönelmelerinin bir sonucudur. Yine bu durumda bütün kız arkadaşlarını rakip gibi görürler. İlgi duyduğu erkeğin kızlara ve kızların da erkeğe yaklaşmalarını istemezler. Erkek arkadaşlarıyla aralarında geçen bir takım olayları anlatmaktan haz alırlar. Adler, eğitilmiş kızların bir kısmının, başkasının emri altına girmemek için evlenmek istemediğini; bir kısmın da erkeklere güven duymadıkları için evliliğe yaklaşmadıklarını belirtir. Kısaca, bu bir güven duygusu ile ilgilidir; ancak Adler, bu durumun genel olarak geçici bir özellik taşıdığını da açıklar.

Jung'a göre, nesiller boyunca kadınla beraber yaşayan bir erkek, doğuştan var olan kadın imgesine sahip olduğundan "anima arketipini" geliştirmiştir. Aynı zamanda erkekle beraber yaşamını paylaşmış bir kadın da kendi "animus arketipini" geliştirmiştir. Dolayısıyla, insan kişiliği- karakteri gibi anima ve animus da insanın yaşamında önemli rol oynar. Bu durumda erkek çocukta animanın ilk görüldüğü örnek annedir; kız çocukta ise animusun ilk örneği babadır. Yine Jung'a göre, bir erkek bir kadına duygu duyarsa bu kadın, erkeğin özelliklerine uygun özellikler taşıyordur. Bir kadın, bir erkeğe soğuk gelirse bu kadın, erkeğin anima imgesine uygun düşmeyen özelliklere sahiptir. Bu durum kadının animus yansımalarında da görülür (Akt: Geçtan 1995).

Fromm'a (1998), göre üretici bir kişilik için birlikte olmak, verici olmak farklı bir anlam taşır. Vermek bir yükümlülüğün en önemli anlatımıdır. Bu ilkenin ne kadar geçerli olduğunu anlamak için bir takım olaya uygulanarak bulunabilir. Erkeğin cinsel aktivitesinin en önemli anında verme eylemi vardır; kendini, cinsel organını, doyum olursa dölünü kadına verir. Bu, erkeğin gücüyle ilgilidir. Veremiyorsa güçlü değildir. Kadın için de bu durum pek farklı değildir. Belki daha da karmaşıktır. Zira kadınlığın kapılarını açmakta, alma eylemi amacıyla vermektedir. Bunu başaramıyorsa ortaya soğuk bir kadın çıkar. Kadında verme eylemi, sevgili olmaktan ziyade anne olarak da belirir. Dolayısıyla vermekten engellenen anne, acı duyar.

Fromm'a (1998) göre, sevmenin temelinde kişinin yaşamını tamamen bir kişi ile birleştirme arzusu yatar. Evliliklerin sürdürülebilirliğindeki mantık budur. Çağdaş batı toplumlarında bu düşünce tamamıyla reddedilmektedir. Sevginin, kendiliğinden ortaya çıkan, insanı aniden ele geçiren bir duygu olduğu zannedilir. Ancak Fromm'a göre, sevgi sadece bir duygu değildir. Eğer öyle olsaydı, karşılıklı olarak sevme sözlerinin hiçbir anlamı kalmazdı. Fromm'a göre; cinsel isteğin amacı hiç bir zaman yalnız bedeni arzuların, acı ve huzursuzluk veren bir gerginliğin giderilmesi değildir. Cinsel arzu sadece sevgi ile uyanan bir his değildir. Örneğin, yalnızlık duygusu, hükmetmek- hükmedilmek isteği, incitme, kendini beğenmişlik hissi de bu isteği uyandırabilir. Cinsel anlamda sevgi, anne- baba sevgisinin tezatı olan bir sevgidir. Bu sevgi başkasıyla tek vücut olma isteyile dopdolu olmaktır.

2.2. Benzerlik, Zıt ve Bütünleme Özellikler Kuramına Göre Eş Seçimi

Evlilikler, genellikle eş seçme sürecinin sonucunda gerçekleşir. Bireylerin eşlerini nasıl ve hangi ölçütlere göre seçtiği ile ilgili olarak bir takım kuram ve tezler ortaya atılmıştır. Freud ve Jung'un psikolojide, psikodinamik kuramına göre "benzerlik yaklaşımı ve bütünleme (Tamamlama) yaklaşımı eş seçimini açıklamaya yönelik kuramlardır (Onur 1995).

Benzerlik yaklaşımına göre, sınırlı bir topluluğu oluşturan bireyler arasında; yaş, dil, din, etnik köken, toplumsal yapı, eğitim düzeyi ve kişilik benzerlikleri söz konusudur. Kısaca, benzerlerin birbirini çektiği üzerinde durulur (Onur 1995).

Zıt özellikler kuramında ise Winch (1958), bireylerin eş seçiminde kendilerinde olan niteliklere sahip olmayan kişileri eş olarak seçtikleri görülür. Bununla, evlilikte başarının artacağı varsayılmaktadır. Bu görüşe göre, zıt özellikteki bireylerin bir araya gelmesi ile yaşantının daha da çeşitlilik ve zenginlik kazanacağı ileri sürülmektedir (Akt: Özgüven, 2002).

Bütünleme ilkesine göre, eşlerin kişilik açısından farklı; ancak tamamlayıcı özellikleri nedeni ile seçtiğinin savunulduğu bir görüştür. Bu ilke ile karşıtların birbirini etkilediği, çektiği gerçeği düşünülür (Bacanlı, 2002).

Araştırmalar, bu yaklaşımlardan hangisinin daha geçerli olduğunu tam olarak kanıtlamamaktadır; ancak benzerlik yaklaşımının eş seçiminde daha

geçerli ve yaygın olduğu ile ilgili bazı kanıtlar da bulunmaktadır. Benzerlik yaklaşımının daha geçerli gibi görünmesinin nedenleri: sosyo-ekonomik, sınıf, din, eğitim vb. gibi durumlar; ayrıca, ana-baba isteği ve toplumsal yönlendirmeler ve baskılarda bunu doğrulamaktadır. Özellikle evliliğin ilk yıllarında, eşlerin birbirlerini aynı toplumsal özelliklere sahip olmaktan dolayı daha çok anlayabileceği ve toplumsal sürecin daha kolay olabileceği varsayılmaktadır.

2.3. Evrimci Kurama Göre Eş Seçimi

Evrimci Kurama göre eş seçimi, Bacanlı (2002), Yıldırım (2007) ve Kaya (2002)'dan alınan bilgilerden yararlanılarak aşağıda özetlenmiştir.

Geçmişte, sosyobiyojoloji olarak ele alınan konu ve kuramları kapsamaktadır. Sosyobiyojologlar, evrimin ne gibi toplumsal sonuçlara yol açtığı konusunda ilgilenmişlerdir. Oysa evrimci psikologlar, psikolojik yönün eksik ve ihmal edildiği görüşündedirler. İsanın şuanadaki fenotipik davranışının arkasındaki gerçeği açıklamaya ve ona ulaşmaya çalışmışlardır; ancak evrimci psikologların hepsinin aynı düşüncede olduğu söylenemez. Vardıkları ortak nokta ise, şuanaki durumun bir evrim sonucu ortaya çıktığıdır. Bu ortak nokta Darwin'e dayanmaktadır.

Bu evrim iki aşamada işlenmiştir. Bunlardan biri "doğal seçimdir". Yani "güçlü olan hayatta kalır". Buna göre güçlü olan, içinde bulunduğu değişken koşullara uyum sağlayan organizmalar hayatlarını sürdürebilir ve nesiller

üretebilirler. Diğer seçim ise "seksüel seçimdir." Bu da iki şekilde olur; cins içi seçim ve cinsler arası seçim. Cins içi seçim : Bir cinsin, cazip karşı cinsi elde etmek için aynı cinsten olanlarla giriştiği bir yarışdır. Cinsler arası seçim ise; bir cinsin, en cazip cins üye ile eşleşebilme yarışdır.

Evrin düşüncesinde insan, eş seçimi geçirmiş olduğu tarihi bir sürecin sonucudur. Buna göre kadınlar ve erkekler farklı yöntemler üretme zorunda kalmışlardır. Bu stratejiye göre, erkekler öğrenmişlerdirki verimli olan kadınlarla eşleşebilenler, soylarını sürdürmekte; verimli olmayan kadınlarla eşleşenler soylarını sürdürememektedirler. Ayrıca erkekler şunu da öğrenmişlerdir; kendilerinin yatırım yaptıkları kadına, başkalarının yatırım yapması olmaz; çünkü kimin soyunun sürdüğü bu durumda belirsiz olur. Bu yüzden erkek, yatırım yaptığı kadını başkalarından korumalıdır.

Kadınlardaki özellik ise, kendisine ve çocuğuna bakabilecek, bütün servetini onlara harcayacak, bırakıp gitmeyecek erkekle eşleşmeye çalışır. Tarih göstermiştir ki fakir ve güvenilmez erkekle eşleşen kadınlar yoksul düşmüşler; hem kendileri, hem çocukları hayata tutunamamışlardır.

Kısaca, kadınlar ekonomik yeterlilik, sosyal konum, çalışkanlık, güvenebilirlik, hırs, zeka, aşk ve bağlılık özelliklerini önemli görmektedirler. Bu kuramın önemli sonuçlarından biri de erkekler, kadınların fiziksel çekiciliğine, verimliliğine; kadınlar ise erkeklerin mal varlıklarına, zenginliklerine önem vermektedirler.

2.4. Toplumsal Yapı Kuramına Göre Eş Seçimi

Bireylerin eş tercihlerinde önem verdikleri özelliklerden biri de içinde yaşadıkları toplumsal yapının etkisiyle belirlendiği görüşüdür. Bu kavram "eş seçiminde cinsiyet farkının niçin görüldüğü" sorusunu ortaya koyar. Bu kavram, erkeklerin niçin bu ve ya öbürü; kadınların şu ya da bu özellikleri aradığını açıklar. Toplumsal yapı kuramı ayrıca davranışlardaki cinsiyet farklılığının nedeninin, kadın ve erkeğin toplumda farklı rollerinin bulunduğu ile ilgili olduğu görüşünü öne sürer.

Toplumsal yapıdan dolayı erkekler, daha çok statü, refah, güç getirmektedir, bu da erkeğin lehine olan durumdur. Erkeklerin bu özelliği onları baskın role yöneltmektedir. Kadınların daha az güç ve statüde olmaları da onları daha boyun eğici, itaatkâr olmaya yöneltmektedir.

Türkiye'de, kişilerin eş seçimiyle ilgili tercihleri ve evlilik görüşlerini araştıran çalışmalar yapılmakla birlikte, bunların genel nitelik taşımadığı, kuramsal özellikte olmadığı görülür. Bacanlı (2002)'nin araştırmasında toplumsal yapı kuramı ve evrimci kuram test edilmeye çalışılmıştır. Ancak iki kuramın da sonuç olarak birbirine benzerliği ortaya çıkmaktadır. Ankara ve Konya'daki üniversite öğrencileri karşılaştırılarak iki kuramın sınırları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada hazırlanan ve geliştirilen ölçme aracının Evrimci ve Toplumsal yapı kuramına dayalı olduğu söylenebilir.

2.5. Eş Seçimi İle İlgili Araştırmalar

Aşağıda eş seçimi ile ilgili olarak gerek yurt dışında gerekse Türkiye’de yapılan bazı araştırmalar özetlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Yıldırım’ın (2007), “üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri” konulu bir çalışmada, katılımcılara “eşlerinde en çok arzu ettikleri 20 özellik” sorulmuştur. Bu özelliklerin önem sıralamasında, gerek kızlar, gerekse erkekler birbirine yakın cevaplar vermişlerdir. Eşlerinin; güvenilir, dürüst, kişilikli, sözünü tutan ve kültürlü olmasını yüksek bir oranla belirtmişlerdir. Ancak bu özelliklerle ilgili olarak kızların erkeklere göre daha seçici ve dikkatli davrandıkları görülmüştür.

Morn ve Sprecher(2003), “Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçim Kriterlerini Kültürel Karşılaştırma” adlı çalışmada farklı üniversitelerden araştırma yapmışlardır. Kuzey Amerika’dan 648 ve Çin’den 735 öğrenciye 25 maddelik bir anket uygulanmıştır. Öncelikle her kültüre özel, cinsel benzerlik ve farklar araştırılmıştır. Amerikada, erkek öğrencilerin, fiziksel çekiciliğe ve seksi görünüme; kız öğrencilerin ise, sıcak kanlı, maddi geliri yüksek, çocuk isteyen, sosyal düzeyi iyi olanlara daha çok önem verdiği anlaşılmıştır. Çinli erkek ve bayan, öğrenciler arasında, 25 maddelik anket sorusunun 15’inde farklı görüşlerin ortaya çıktığı görülmüştür. Erkekler, fiziksel çekicilik ve seksi görünüm dışında, iyi ev kadını olma özelliğine ve genç partnerlere fazla puan vermişlerdir. Bayanlar sağlıklı, heyecan verici, esprili, anlayışlı, zeki, cana yakın ve hoş sohbet, atletik yapılı, maddi geliri ve varlığı yerinde olma özelliklerine daha çok önem vermişlerdir. Amerikan öğrencileri arasında eş seçimindeki cinsel kriter

farklıklarının, Çin öğrencilerinden daha az olduğu görülmüştür. Sonra iki kültürün arasında, eş seçimi kriterleri karşılaştırılıp, bu farklılığın kültürden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada elde edilen sonuçların, Buss'un araştırmasına karşın, Çin erkeklerinin de en az Amerika erkekleri kadar fiziksel çekicilik ve seksi görünüme değer verdiklerini, eskiye göre batı kültürüne daha da yaklaştıklarını göstermektedir.

Bacanlı (2001) Ankara ve Konya'da toplam 220 üniversite öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada, eş seçim tercihlerini; yaş, cinsiyet farklılığı, evliliğin anlamı, eşte aranan özellikler ve önem derecelerini karşılaştırmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre evliliğin cinsel ilişki olarak görülmesinde cinsiyetler arasında pek fark görülmemiştir. Ancak erkeklerin kızlara göre evliliğe daha çok cinsel ilişki anlamı yükledikleri anlaşılmıştır. Erkekler; iyi yemek yapma, bekaret, yuva ve çocuk, görünüş özelliği, dini inanç benzerliğini kızlardan daha çok önemsemişlerdir. Kızlar ise sosyal olmak, iyi bir geçmişe sahip olmak, iyi bir mevki, öğrenim düzeyi ve zekayı önemsemişlerdir.

Demir ve Fışiloğlu (1999) yalnızlık ve evlilik uyumu arasındaki ilişki konusunda 58 Türk çift arasında araştırma yapmışlardır. Araştırmanın temel bulgusu, yalnızlık ve evlilik uyumu arasında ters bir ilişki olduğu yönündedir. Evli olmayan kişilerin kendilerine daha yalnız hissettiği görülmüş; ancak bu durumun kendilerinin seçip evlenmiş olması ya da görücü usulü evlenme ile değişmediği ortaya çıkmıştır. Evlilik uyumu iyi olanların daha düşük yalnızlık düzeyine sahip olduğu; yalnızlık ve evlilik uyumu açısından yapılan değerlendirmede bu konuda cinsiyetler arasında önemli bir fark olmadığı anlaşılmıştır.

Comway ve Krumboltz (1997) evlilikteki sorunlara duyarlılığı inceledikleri araştırmalarında, yaklaşık 121 kişiye anket uygulamışlardır. Bu ankete, 6 çiftin kendi aralarında evlilikle ilgili olarak sorunları konuştukları video izlettirmiş ve katılımcıların tepkilerini değerlendirmişlerdir. Sonuçta kadınların evlilikle ilgili sorunlara daha çok dikkat ettiği; erkeklerinse sorumluluğu kadınların üzerine attığı ve kadınların da bu durumu kabullendiği ortaya çıkmıştır.

Ergin (1996), Evlilik yaşı ve evlilik kararının kimin tarafından verildiği konusunda, Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde genç yaşta evlenmiş olan ergenler üzerinde yapılan araştırmada, katılımcıların %53'ü bu kararın aileleri tarafından verildiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında eğitim düzeyi yükseldikçe, evlilik yaşının da yükseldiği ortaya çıkmıştır.

Ünal (1996) Evlilik adayı olan bireylerin eş seçimi öncesinde psiko-sosyal faktörleri belirlemek amacıyla, İzmir ilinden rastlantısal 100 kişi üzerinde bir çalışma yapmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre bireylerin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyleri yükseldikçe eş seçiminde sevgi, saygı, değer verme gibi faktörlerin öne çıktığı görölmüştür. Kadınların babalarının kişiliğine; erkeklerin annelerinin kişiliğine benzer eş seçme eğiliminin önemli düzeyde olmadığı; ancak böyle bir benzerliğin nişanlı seçiminde %64 etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Kadınlar, kendileriyle eşit ya da daha yüksek öğrenimli kişi ile; erkekler ise kendileriyle eşit ya da daha düşük öğrenimli kişiyle evlilik kararı almışlardır. Eş olarak düşünölen kişiyi kimin seçmesi gerektiği konusunda ise hem kadınlar, hem de erkekler kendilerinin seçmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Ceylan (1994), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde 1. ve 4. Sınıflarda okuyan 154 öğrenci üzerinde yaptığı ve konusu " öğrencilerin eş seçiminde tercih ve beklentileri" olan araştırmada şu veriler elde edilmiştir. Öğrenciler, evlilikte eş seçimini kendilerinin yapması gerektiğini belirtmişlerdir. Duygusallığı, hayatı, sevgiyi, eşle paylaşmayı, çocuk sahibi olmayı evliliği düşünmenin önemli nedeni olarak görmüşlerdir. Evlilik töreni olarak düğün yapmayı tercih etmişlerdir. Kızlar için evlenme yaşının 20-25, erkekler için evlenme yaşının 23-28 olarak uygun görüldüğü ortaya çıkmıştır. Akraba evliliğinin düşünmemekle beraber beklentiler gerçekleşmediğinde, boşanmanın kolaylaştırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler evlenecekleri kişilerde öğretim farkı bulunmamasını, ideolojik görüşlerin aynı ya da birbirine yakın olmasını, dini inançlarının ve yaşlarının aynı olmasını tercih etmişlerdir. Maddiyata ve çekiciliğe önem vermediklerini, sevgi, güven, dürüstlük, inanç, hoşgörü, bağlılık, anlayış gibi özelliklere önem verdiklerini açıklamışlardır. Ayrıca; yalancılık, kumar, sorumsuzluk, içki ve cimriliği eşlerinde görmek istemedikleri özellikler olarak sıralamışlardır. Evlilikten önce cinsel ilişkiyi benimsemeyen öğrenciler, flört edilen kişiyle evlenebileceklerini belirtmişlerdir.

Özgüven'in (1994) araştırmasında, üniversite öğrencilerine "evlilik deyince akla ilk gelen şeyin ne olduğu sorulmuş, sonuçta; %28'i "yuva" %13'ü " arkadaşlık" olarak cevaplamıştır. Evliliğin sorumluluk olduğu cevabını verenlerin çoğunluğunun kızlar olduğu görülmüştür. "evlilikte çocuğun rolünün ne olduğu" sorusuna verilen cevapların %46'sının, çocuğu aile kavramı ile özdeşleştirdiği; %45'i ise çocuğun, ailenin devamlılığı ve mutluluğu olarak gördüğünü ortaya çıkarmıştır.

Durmazkul'un (1991), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada eş seçiminde inanç konusu ile ilgili tercihler üzerinde durmuştur. Kız öğrenciler erkeklere göre evlenecekleri kimsenin dini inançlarının kendilerine benzer olmasını tercih etmişlerdir. Erkek öğrenciler ise dini inancın benzerliğinin yanı sıra, dinin gereklerini yerine getiren birini daha çok tercih etmişlerdir. Yaş konusunda, kız öğrenciler evleneceği erkeğin yaşının, kendi yaşından fazla olmasını istemişlerdir. Fiziki çekicilik konusunda ise kız ve erkekler arasında belirgin bir fark olmadığı görülmüştür.

Esmer (1991), Boğaziçi Üniversitesi'nden bir grup öğrencinin; evlilik, flört, kadın-erkek eşitliği konularında şu sonuçlar elde edilmiştir. Flörtün onaylanıp onaylanmadığı konusunda katılan deneklerin eğitim durumu şöyledir: %18 diplomasız, %50 ilk öğretim mezunu, %4 üniversite mezunu, %32 lise mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırmada alınan bulgulara göre, kadınların dört'te üçünün genç erkeklerle genç kızların flört etmelerini yani evlenmeden önce birbirlerini tanımak amacıyla tanışmalarını onayladığı görülmüştür. Yine araştırmaya göre, kadınların büyük bir bölümünün evlilik modası geçmiş bir kurumdur" Sorusuna "Hayır" cevabını verdikleri ortaya çıkmıştır. İyi bir evlilik için, bağlılık, mutlu cinsel yaşam önemli bir değer olarak görülmüştür. Araştırma kapsamında olan kadınların büyük bölümü, aynı dinden olmanın evliliğin şartı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların boşanmayı reddetmediklerini; eşlerin birbirlerini sevmemesi durumunda, boşanmanın haklı bir neden olduğu görüşünü benimsedikleri anlaşılmıştır. Bu araştırmayla, kadınların ailede reis olduğu görüşünde buldukları da ortaya çıkmıştır.

Buss ve Barnes'nın (1986), İnsanların eş seçim tercihleri üzerinde yaptıkları araştırmada, 92 çift (184 Kişi) üzerinde, gizli biyografik sorular, evlilik tercih anketi ve çeşitli standard anketler (CPI, EPQ, IAS, vb) uygulayarak, ilk önce katılımcıların daha çok önem verdikleri eş seçim kriterlerini elde edip, sonra bulunan kriterlerin üzerinde çeşitli korelasyonlar yapılmıştır. Testler ayrı ayrı erkekler ve bayanlar arasında yapılmış; hangi kriterlerin bireyler arasında daha çok önemli olduğunu belirtmek için 76 soru üzerinde varimax rotasyon faktör analizi yapılmıştır. Katılımcıların daha çok 9 faktöre önem verdikleri ortaya çıkmıştır. Bunlar: sevimlilik(4.56), çocuk sevmek(4.41), erken adapte olmak(4.23), sosyal aktivite(3.94), artistik ve zeka(3.83), yerel(3.73), Profesyonel statü(3.59), din(2.11) ve muhafazakarlık (1.93) olarak belirlenmiştir. Bu 9 faktörün 4 tanesinde önemli bir cinsiyet farkı görülmüştür. Eş seçim kriterlerini ölçü olarak, birleşik puanlar elde edilmiştir. Kişisel karakter ile eş seçim kriterlerinin bağlantısını bulmak için, faktör analizi ile kompozit hesaplama yapılmıştır. Kadınların tercihleri ve kocalarının eş seçimi ile ilgili tercihleri arasındaki ilişkiyi bulmak için, eş korelasyonu, tek tek 9 faktöre ve her 76 kişisel karakter tercihlere birleşik olarak uygulanmıştır. Sonuçta, çiftler arasındaki eş seçim kriterlerinin çok önemsiz miktarda bağlantılı olduğu belirlenmiştir.

Hollingshead (1950)'nin, "Eş seçiminde kültürel faktörlerin etkisi", adlı makalesinde, New Haven Eyaleti'nin bir şehrinde, 1077 çifte, 28 maddelik bir anket uygulanmıştır. Soy, yaş, mezhep, etnik köken, sosyal ve varlık düzeyi, eğitim düzeyi gibi sınıflandırmalar yapılmıştır. İnsanlar kendilerine benzer bireyleri mi yoksa tamamen zıt özellikte olan bireyleri mi eş adayı olarak seçerler? Sorusunun yarattığı "Homogamous" (Benzerler) ve "Heterogamous"

(zıtlar) varsayısına da açıklık getirmek için çalışılmıştır. Kenedi'nin 1870'den 1940'lara kadar yaptığı araştırmaya göre, zenciler ve beyazların evliliği o yıllarda, çok nadir gözükten olaydır. Bu da soyun, açık bir şekilde bireyin eş seçimini kısıtladığını göstermektedir. Katılımcıları 5 yaş aralığıyla gruplandırıp adayların, kendi yaş grubundan eş tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. Daha genç yaşlarda, nadir olarak başka yaş grubundan evlenenler vardır; fakat 50 yaşından sonra eşler, kendi yaş grubundan evlenmeye daha çok özen göstermişlerdir.

Araştırmanın kapsadığı örnekler arasında, Yahudi, Protestan ve Katolik adaylar bulunmaktadır. Bu adayların ortalama olarak %91'i, kendi dinlerinden partner seçmişlerdir. En yüksek miktarda Yahudiler (97.1%), Katolikler (93.8%) ve en az Protestanlar (74.4%) aynı ırktan evlenmişlerdir. Yapılan araştırmada 1008 evlinin 587'si yani %58'inin aynı sosyal sınıftan eş seçtikleri; ayrıca komşuluk ve sosyal çevre arasındaki evlilik oranının da %82.8 olduğu saptanmıştır.

Yukarıda geçen iki varsayımla açıklanmaya çalışılan araştırmada elde edilen verilere göre, bireyler tüm sınıflandırmalarda, kendi sınıflarındaki insanları eşleri olarak seçmektedirler. Her bir kültürel faktörün, eş seçim kriterlerinde, büyük bir kısıtlama payı vardır. Eğer bu faktörlerin kısıtlamaları birleşik olarak ele alınırsa, bireylere çok az bir eş seçim şansının bırakıldığı görülmektedir.

Eş seçimi ile ilgili araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde; eş seçiminde sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyin yüksek ya da düşük olmasının önemli olduğu, evlilik öncesi flört yapmanın, kişilerin yaşadığı çevreye göre özellik kazandığı ve eş seçiminin kişilerin kendileri tarafından yapılmasının daha uygun olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca erkeklerin fiziksel özelliklere ve

manevi değerlere; kızların ise evlilik ilişkisinin boyutuna önem verdiği saptanmıştır. Evlilik kelimesi denilince, önem sırasına göre; sorumluluk, yuva kurma ve arkadaşlık olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında erkeklerin yemek yapma, bekâret, yuva arzusu ve güzelliği önemseydiği, kızların ise zeki olma özelliğini istedikleri görülmektedir. Evlilik öncesi tanışmanın, evlilikte uyum konusunda önemli faktör olduğu da yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlar olarak değerlendirilmiştir.

Kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar değerlendirildiğinde; eş seçimi ile algılamaların insanlarda küçük yaşlarda başladığı bunun da yapısal anlam taşıdığı söylenebilir. Olgun kadınlık döneminde, kadınlığa daha çok narsizmin egemen olduğu; sevilme gereksiniminin, sevme gereksiniminden daha önemli olduğu değerlendirilebilir. İnsan kişiliği-karakteri gibi anima – animus özellikleri de insan yaşamında önemli bir etkidir. Üretici bir kişilikte, birlikte olmak kadar verici olmanın da önemli olduğu varsayılmalıdır. Erkeğin gücü ya da güçsüzlüğü; kadının soğukluğu, verici olabilmenin nedeni ile ilintilidir. Evliliğin sürdürülebilirliğindeki temel mantık, kişinin yaşamını biri ile birleştirme arzusundan kaynaklanır. Cinsel isteğin amacının sadece bedeni arzuların, çeşitli gerginliklerin giderilmesi olmadığı söylenebilir. Bu isteğin, ana – baba sevgisiyle aynı olmadığı, başka biriyle tek vücut olma isteğinin sonucu olduğu şeklinde değerlendirilmesi gerekir. Evlilik eş seçme sürecinin bir sonucudur. Geleneksel toplumlarda yaş, dil, köken, eğitim düzeyi, kişilik benzerlikleri ve toplumsal yapı evlilikte önemlidir; ancak zıt görüşteki bireylerin bir araya gelmesinin yaşantıyı renklendireceği de söylenebilir. Evrim düşüncesine göre, insan bugünkü eş seçimi stratejileri onun geçirmiş olduğu tarihi evrimin bir sonucudur. Buna göre, erkekler için önemli

olan kadının verimli olması, ona başkasının yaptırımında bulunmamasıdır. Kadınlar için önemli olan ise kendine ve çocuğuna bağlı, servet sahibi erkeğin varlığıdır. Toplumsal yapı kuramında davranışlardaki cinsiyet farklılığının nedeninin, toplumda kadın ve erkeğin ayrı rollerde olmalarından kaynaklanabileceği dűřüncesiyle değerlendirilebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, genel tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırma ile Ankara'da Gazi Üniversitesi ve İran'da Tebriz Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin 4. sınıf öğrencilerin eş seçimine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara'da Gazi üniversitesi ve İran'da Tebriz Üniversitesinin Eğitim Fakültelerinin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, İngilizce Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği ve Kimya Öğretmenliği Bölümlerinin 4. sınıfına 2009–2010 eğitim öğretim yılında devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunun ülke ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 1'de; ülke ve bölümlere göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir

Tablo 1

Çalışma Grubunun Ülke Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Türkiye		İran		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Erkek	171	22.55	186	24.53	357	47.10
Kız	203	26.78	198	26.12	401	52.90
Toplam	374	49.34	384	50.65	758	100

Araştırmaya; Türkiye’de Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinden 171’i (%22.55) erkek, 203’ü (%26.78) kız olmak üzere toplam 374 öğrenci; İran’da Tebriz Üniversitesi Eğitim Fakültesinden 186’sı (%24.53) erkek ve 198’i (%26.12) kız olmak üzere toplam 384 öğrenci katılmıştır. Araştırma grubu, 357’si (%47.10) erkek, 401’i (%52.90) kız olmak üzere toplam 758 öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 2

Çalışma Grubunun Ülke Ve Devam Edilen Bölümlere Göre Dağılımı

Bölümler	Türkiye		İran		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
P.D.R	49	13.10	58	15.10	107	14.11
İngilizce	66	17.64	65	16.92	131	17.28
Türkçe/Farsça	64	17.11	68	17.70	132	17.41
Kimya	68	18.18	65	16.92	133	17.54
Fizik	57	15.24	63	16.40	120	15.83
Bilgisayar	70	18.71	65	16.92	135	17.81
Toplam	374	49.34	384	50.65	758	100

Çalışma grubunun ülke ve devam edilen bölüme göre; Türkiye Gazi Üniversitesi'nde 49'ü (%13.10) Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 66'sı (%17.64) İngilizce, 64'ü (%17.11) Türkçe, 68'i (%18.18) Kimya, 57'si (%15.24) Fizik ve 70'i (%18.71) Bilgisayar Öğretmenliği bölümlerine devam etmektedir. İran Tebriz Üniversitesi'nden alınan çalışma grubunun ise 58'i (%15.10) Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 65'i (%16.92) İngilizce, 68'i (%17.70) Farsça, 65'i (%16.92) Kimya, 63'ü (%16.40) Fizik ve 65'i (%16.92) Bilgisayar Öğretmenliği bölümlerine devam etmektedir. İki ülkeden alınan toplam çalışma grubunun ise 107'i (%14.11) Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 131'i (%17.28) İngilizce, 132'si (%17.41) Türkçe/Farsça, 133'ü (%17.54) Kimya, 120'si (%15.83) Fizik ve 135'i (%17.81) Bilgisayar Öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerini toplama amacıyla kullanılan ölçme aracının geliştirmesinin ilk aşamasında, Gazi Üniversitesinin çeşitli bölümlerine devam eden son sınıf öğrencilerinden 80 öğrenciye "Evlenmeyi düşündüğünüz kişide hangi özellikleri arıyorsunuz? Maddeler halinde yazınız" şeklinde bir sorunun yer aldığı açık uçlu bir anket uygulanmıştır. Aynı açık uçlu anket Farsça olarak Ankara, Gazi, Dokuz Eylül ve Ege üniversitelerine devam eden İranlı öğrencilerden 38 öğrenciye uygulanmıştır (Açık uçlu anketin Türkçe formu Ek-1'de, Farsça formu ise Ek-2'de verilmiştir).

Türk ve İranlı öğrencilerin açık uçlu sorulardan oluşan ankete verdikleri cevaplardan ve konuyla ilgili olarak daha önceki çalışmalardan (Ceylan 1994;

Bacanlı 2001; Ondaş 2007; Yıldırım 2007) yararlanılarak 58 maddelik bir taslak form oluşturulmuştur. Bu formda yer alan maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek amacıyla Gazi Üniversitesinden 60 öğrenci, Türkiye’de öğrenim gören 30 İranlı öğrenci olmak üzere toplam 90 öğrenciye deneme uygulaması yapılmıştır. Ayrıca ölçme aracındaki maddelerin anlaşılabilirliğini ve kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla taslak form, Gazi Üniversitesinden Piskolojik Danışma ve Rehberlik alanında uzman 3 öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. Gerek deneme uygulamasından gerekse uzman görüşlerinden alınan cevaplar ve öneriler doğrultusunda ölçme aracı tekrar gözden geçirilmiş ve yeniden düzenlenmiştir.

Ölçme aracının A bölümünde kişisel bilgileri belirlemek amacıyla 7 soru, B bölümünde ise evlenecek kişide bulunması gereken özelliklerle ilgili 36 madde yer almaktadır. B bölümünde yer alan maddeler “önemsiz” (0), “pek önemli değil” (1), “önemli” (2), “çok önemli” (3) şeklinde işaretlemeye dayalıdır.

Ölçme aracının evlenecek kişide bulunması gereken özelliklerle ilgili kısmının güvenilirliğini belirlemek amacıyla Gazi Üniversitesinden 65 kişilik, İran’da Tebriz Üniversitesinden 60 kişilik bir öğrenci grubuna iki hafta ara ile uygulanması yapılmıştır. Testin tekrarı yöntemi ile belirlenen güvenilirlik kat sayıları Türk öğrenciler için .77, İranlı öğrenciler için .81 olarak bulunmuştur (Ölçme aracının Türkçe formu Ek-3’te, Farsça formu ise Ek-4’te verilmiştir).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmacı, araştırma grubunu oluşturan Türkiye’de Gazi Üniversitesi, İnan’da Tebriz niversitesinin ilgili bölümlerinde ders veren ğretim elemanları ile görüşerek çalışma hakkında bilgi vermiş ve uygun olan ders saatlerinde uygulamalarını yapmıştır. Uygulama sırasında öğrencilere çalışmanın amacı ve lme aracının ne şekilde cevaplandırılacağı hakkında bilgi verilmiş, öğrencilerin doğru ve içten cevap vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Uygulamaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrenciler alınmıştır. Uygulamalar yaklaşık 30’ar dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, iki ülke ğrencilerinin eş seçimine ilişkin görüşleri arasında cinsiyet ve bölüme göre anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma ve çift yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca, iki ülke ğrencilerinin en uygun evlenme yaşı, evleneceği kişiye kimin karar vermesi gerektiği konularındaki görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı Kay-kare analizi ile test edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla, katılımcıların ölçme aracındaki sorulara verdikleri cevapların analizi ele alınmıştır.

4.1. Öğrencilerin Evlenme Yaşına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin ülkelerine göre en uygun evlenme yaşına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Ülkelerine Göre En Uygun Evlenme Yaşına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Chi-Kare Sonucu

Evlenme Yaşı	Türkiye		İran		Toplam	
	f	%	F	%	f	%
18-21	4	1.1	15	3.9	19	2.5
22-25	143	38.2	148	38.5	291	38.4
26-29	190	50.8	139	36.1	329	43.4
30-34	34	9.1	76	19.7	110	14.5
35'den Büyük	3	.8	6	1.5	9	1.2
Toplam	374	100	384	100	758	100

$$X^2 = 31.270, \text{ sd} : 4, p = .000$$

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin ülkelerine göre en uygun evlenme yaşına ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p < .001$). İki ülkenin öğrencileri karşılaştırılacak olunursa; Türk öğrencilerin büyük kısmı (%50.5) en uygun evlenme yaşını 26-29 arası olarak belirtirken, aynı seçeneği işaretleyen İranlı öğrencilerin oranı ise %36.2'dir. Diğer yandan Türk öğrencilerin %38.2'si en uygun evlenme yaşı olarak 22-25 yaş aralığını ikinci sırada belirtirken, İranlı öğrenciler de bu yaş aralığını ikinci sırada fakat %35.5 oranıyla belirtmektedirler.

4.2. Öğrencilerin Evlenecekleri Kişiyi Kimin Karar Vermesi Gerektiği ile ilgili Görüşleri

Öğrencilerin evlenecekleri kişiyi kimin karar vermesi gerektiği ile ilgili görüşleri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4

Öğrencilerin Evlenecekleri Kişiyi Kimin Karar Vermesi Gerektiğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Chi-Kare Sonucu

Ülke	Türkiye		İran		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kimin Karar Vereceği						
Kendim	280	74.9	78	20.3	358	47.2
Ailem	2	.5	16	4.2	18	2.4
Akrabalar	-	-	-	-	-	-
Ailemle Birlikte	92	24.6	290	75.5	382	50.4
Toplam	374	100	384	100	758	100

$$\chi^2 = 227.402, \text{ sd} : 2, p = .000$$

Tablo 4'de görüldüğü gibi öğrencilerin evlenecekleri kişiye kimin karar vermesi gerektiğine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p < .001$). Türk öğrencilerin %74.9'u, İranlı öğrencilerin ise %20.3'ü kendilerinin karar vermeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Diğer yandan ailesiyle birlikte karar vermeleri gerektiğini belirtenlerin oranı İranlı öğrencilerde %75.5 iken, Türk öğrencilerde %24.6'dır.

4.3. Öğrencilerin Ülkelerine ve Cinsiyetlerine Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşte Bulunmasını İstedikleri Özelliklere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin ülkelerine ve cinsiyetlerine göre evlenmeyi düşündükleri eşte bulunmasını istedikleri özelliklere ilişkin görüşleriyle ilgili çift yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5

Öğrencilerin Ülke ve Cinsiyetlerine Göre Eş Tercihlerine İlişkin Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ülke	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	Ülke	Cinsiyet	Ülke*Cinsiyet
Dürüst Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.89	.318	F = 18.659 p = .000***	F = .455 p = .500	F = .530 p = .467
	Erkek	172	2.84	.381			
İran	Kız	197	2.73	.456			
	Erkek	187	2.73	.511			
Eve Bağlılık							
Türkiye	Kız	202	2.81	.404	F = 264.650 p = .000***	F = 13.896 p = .000***	F = 6.031 p = .014*
	Erkek	172	2.76	.457			
İran	Kız	197	2.20	.630			
	Erkek	187	1.93	.836			
Karşılıklı Sevgi							
Türkiye	Kız	202	2.89	.334	F = 11.144 p = .001*	F = 4.510 p = .034*	F = 3.331 p = .068
	Erkek	172	2.76	.517			
İran	Kız	197	2.72	.474			
	Erkek	187	2.71	.480			
Saygılı Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.89	.334	F = 38.350 p = .000***	F = 13.583 p = .000***	F = .764 p = .382
	Erkek	172	2.79	.422			
İran	Kız	197	2.71	.510			
	Erkek	187	2.55	.569			
Anlayışlı Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.40	.511	F = 47.481 p = .000***	F = 2.973 p = .085	F = 2.125 p = .145
	Erkek	172	2.28	.544			
İran	Kız	197	2.61	.520			
	Erkek	187	2.60	.533			
İyi Maddi Gelir							
Türkiye	Kız	202	1.93	.638	F = .001 p = .974	F = 380.166 p = .000***	F = 253 p = .615
	Erkek	172	.91	.801			
İran	Kız	197	1.95	.565			
	Erkek	187	.89	.900			

*p < .05, **p < .01, ***p < .001

Ülke	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	Ülke	Cinsiyet	Ülke*Cinsiyet
Fiziksel Çekicilik							
Türkiye	Kız	202	1.81	.637	F = .762 p= .383	F = 9.433 p= .002**	F = 6.682 p= .010**
	Erkek	172	1.83	.640			
İran	Kız	197	1.72	.669			
	Erkek	187	2.01	.807			
Kültürlü Ve Bilgili Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.42	.542	F = 12.704 p= .000***	F = 9.082 p= .003**	F = 13.022 p= .000***
	Erkek	172	2.12	.560			
İran	Kız	197	2.09	.632			
	Erkek	186	2.12	.733			
İyi Meslek Sahibi Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.20	.599	F = 4.552 p= .033*	F = 531.792 p= .000***	F = 23.338 p= .000***
	Erkek	172	1.20	.816			
İran	Kız	197	2.35	.600			
	Erkek	187	.82	.948			
Eğitim Benzerliği							
Türkiye	Kız	202	1.93	.901	F = 3.455 p= .063	F = 29.837 p= .000***	F = 8.523 p= .004**
	Erkek	172	1.40	.889			
İran	Kız	197	1.86	.800			
	Erkek	187	1.70	.919			
Zeki Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.21	.572	F = 12.399 p= .000***	F = .966 p= .326	F = 7.399 p= .020*
	Erkek	172	2.03	.625			
İran	Kız	196	1.90	.691			
	Erkek	187	1.99	.816			
Cana Yakın Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.37	.587	F = .968 p= .000***	F = .112 p= .738	F = .340 p= .560
	Erkek	172	2.33	.552			
İran	Kız	197	2.50	.603			
	Erkek	187	2.51	.642			

*p < .05, **p < .01, ***p < .001

Ülke	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	Ülke	Cinsiyet	Ülke*Cinsiyet
Okuma Kültürüne Sahip Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.31	.687	F = 57.957 p= .000***	F = 25.637 p= .000***	F = 18.037 p= .000***
	Erkek	172	1.78	.748			
İran	Kız	197	1.63	.755			
	Erkek	187	1.59	.914			
Giyim Tarzının, İstedğim Gibi Olması							
Türkiye	Kız	202	1.73	.784	F = 16.072 p= .000***	F = 1.085 p= .298	F = .092 p= .762
	Erkek	172	1.81	.812			
İran	Kız	197	1.97	.673			
	Erkek	187	2.02	.813			
Uyumlu Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.35	.564	F = 2.174 p= .141	F = 1.55 p= .694	F = 1.753 p= .186
	Erkek	172	2.28	.487			
İran	Kız	197	2.23	.620			
	Erkek	187	2.27	.627			
Dini İnanç Benzerliği							
Türkiye	Kız	202	2.37	.756	F = 4.511 p= .034*	F = 11.245 p= .001*	F = 10.313 p= .001*
	Erkek	172	1.96	.888			
İran	Kız	197	2.04	.810			
	Erkek	187	2.03	.953			
Fikir Uyumlu Olması							
Türkiye	Kız	202	2.27	.615	F = 1.409 p= .236	F = 3.841 p= .050	F = .352 p= .553
	Erkek	172	2.15	.667			
İran	Kız	197	2.19	.598			
	Erkek	187	2.12	.726			
Yaş Benzerliği							
Türkiye	Kız	202	1.63	.744	F = 2.939 p= .087	F = .030 p= .863	F = .733 p= .392
	Erkek	172	1.67	.742			
İran	Kız	197	1.58	.763			
	Erkek	187	1.52	.941			

*p< .05, ** p< .01, *** p< .001

Ülke	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	Ülke	Cinsiyet	Ülke*Cinsiyet
Çalışkan Ve Becerikli Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.16	.487	F = 2.015 p= .156	F = 11.715 p= .001*	F = 1.644 p= .200
	Erkek	172	2.07	.598			
İran	Kız	197	2.16	.598			
	Erkek	186	1.95	.707			
Dini Gereklere Yerine Getirmek							
Türkiye	Kız	202	2.01	.807	F = 16.570 p= .000***	F = 12.434 p= .000***	F = .110 p= .741
	Erkek	172	1.76	.869			
İran	Kız	197	1.73	.855			
	Erkek	186	1.52	1.061			
Bakir Yada Bakire Olmak							
Türkiye	Kız	202	1.83	1.093	F = 13.732 p= .000***	F = 21.796 p= .000***	F = 17.558 p= .000***
	Erkek	172	2.45	.867			
İran	Kız	197	2.38	.828			
	Erkek	186	2.41	.995			
Politika Görüş Benzerliği							
Türkiye	Kız	202	1.62	.851	F = .414 p= .520	F = 5.317 p= .021*	F = 1.836 p= .176
	Erkek	172	1.38	.873			
İran	Kız	197	1.49	.884			
	Erkek	186	1.42	1.001			
İlgi Alan Benzerliği							
Türkiye	Kız	202	1.78	.693	F = 38.898 p= .000***	F = .760 p= .384	F = 6.949 p= .009*
	Erkek	172	1.60	.672			
İran	Kız	197	1.96	.688			
	Erkek	186	2.05	.726			
İyi Yemek Yapmak							
Türkiye	Kız	202	1.20	.804	F = .027 p= .869	F = 209.793 p= .000***	F = 2.171 p= .141
	Erkek	172	2.01	.848			
İran	Kız	197	1.12	.864			
	Erkek	186	2.11	.894			

*p< .05, **p< .01, ***p< .00

Ülke	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	Ülke	Cinsiyet	Ülke*Cinsiyet
İyi Mizaçlı Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.22	.532	F = 14.165	F = 10.717	F = 33.876
	Erkek	172	2.10	.627			
İran	Kız	197	1.76	.736	p= .000***	p= .001***	p= .000***
	Erkek	186	2.20	.756			
Narinlik Ve Kibarlık							
Türkiye	Kız	202	2.16	.673	F = 51.095	F = .043	F = .090
	Erkek	172	2.16	.628			
İran	Kız	197	2.51	.594	p= .000***	p= .836	p= .764
	Erkek	186	2.48	.676			
Güvenilir Kişilik							
Türkiye	Kız	202	2.85	.375	F = 4.117	F = 6.761	F = 4.373
	Erkek	172	2.69	.490			
İran	Kız	197	2.71	.468	p= .043*	p= .009**	p= .037*
	Erkek	186	2.69	.540			
Duygusal İstikrar Ve Olgunluk							
Türkiye	Kız	202	2.45	.573	F = .825	F = .410	F = .006
	Erkek	172	2.42	.582			
İran	Kız	197	2.49	.628	p= .364	p= .522	p= .938
	Erkek	186	2.46	.650			
İyi Sosyal Statü							
Türkiye	Kız	202	1.99	.594	F = 60.202	F = 65.660	F = 3.789
	Erkek	172	1.48	.791			
İran	Kız	197	2.28	.596	p= .000***	p= .000***	p= .052
	Erkek	186	1.97	.791			
Fiziksel Sağlık							
Türkiye	Kız	202	2.15	.588	F = 62.574	F = 4.659	F = .001
	Erkek	172	2.05	.624			
İran	Kız	197	2.51	.559	p= .000***	p= .031*	p= .975
	Erkek	186	2.41	.709			

*p< .05, **p< .01, ***p< .001

Ülke	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	Ülke	Cinsiyet	Ülke*Cinsiyet
Ruhsal Sağlık							
Türkiye	Kız	202	2.57	.515	F = 17.702 p= .000***	F = 7.229 p= .007**	F = .257 p= .612
	Erkek	172	2.45	.595			
İran	Kız	197	2.72	.523			
	Erkek	186	2.63	.546			
Yaratıcı Ve Sanatçı Ruhlu Olmak							
Türkiye	Kız	202	1.42	.763	F = 8.357 p= .004**	F = 8.022 p= .005**	F = .027 p= .870
	Erkek	172	1.26	.744			
İran	Kız	197	1.60	.843			
	Erkek	186	1.42	.928			
Çocuk İsteyen Olması							
Türkiye	Kız	202	1.90	.852	F = 2.957 p= .086	F = .148 p= .700	F = .851 p= .357
	Erkek	172	1.99	.872			
İran	Kız	197	1.85	.924			
	Erkek	186	1.81	1.015			
Asaletli Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.05	.725	F = 52.749 p= .000**	F = 4.202 p= .041*	F = 2.456 p= .117
	Erkek	172	1.85	.859			
İran	Kız	197	2.37	.684			
	Erkek	186	2.34	.784			
Sadık Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.86	.352	F = .153 p= .696	F = 3.963 p= .047*	F = .025 p= .875
	Erkek	172	2.80	.404			
İran	Kız	197	2.86	.345			
	Erkek	186	2.81	.431			
Üniversite Mezunu Olmak							
Türkiye	Kız	202	2.28	.756	F = .000 p= .990	F = 60.878 p= .000***	F = 12.955 p= .000***
	Erkek	172	1.55	.975			
İran	Kız	197	2.05	.825			
	Erkek	186	1.78	.986			

*p< .05, **p< .01, ***p< .001

Evlilik için tercih edilen kişinin, "dürüst olması" konusunda Türk ve İranlı üniversite öğrencileri arasında anlamlı fark olup olmadığına bakıldığında, Türk üniversite öğrencilerinin, İranlı üniversite öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu anlaşılmıştır. Kişinin dürüst olması durumu cinsiyete göre analiz edildiğinde, fark bulunmamıştır. Buna göre, Türk üniversite öğrencileri evleneceği kişinin dürüst olması özelliğini İranlı üniversite öğrencilerine göre daha önemli görmektedirler.

"Evine bağlı olma" konusunda, Türk ve İranlı üniversite öğrenciler arasında anlamlı fark olup olmadığı ile ilgili olarak, Türk öğrencilerin İranlı öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Evine bağlı olma durumu cinsiyete göre analiz edildiğinde, her iki ülke üniversite öğrencilerinde de kız öğrencilerinin ortalamalarının erkek öğrencilerin ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre, her iki ülkede de evine bağlı olma durumu kızlar arasında daha önemli bulunmuştur.

"Karşılıklı sevgi olması" konusunda, Türk üniversite öğrencilerinin ortalamalarının İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum cinsiyete göre analiz edildiğinde, cinsiyetler arasında az fark olmakla birlikte Türkiye'deki kız öğrencilerin karşılıklı sevgiye daha fazla önem verdiklerini görülmüştür.

"Kişinin saygılı olması" konusunda, Türk üniversite öğrencilerinin ortalamalarının İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. cinsiyete göre kişinin saygılı olması yönünden, her iki ülke

üniversite öğrencilerinde de kız öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilere göre belirgin olarak yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre, her iki ülkede de kişinin saygılı olması durumu, kızlar arasında daha önemli görülmektedir.

“Her zaman anlayışlı olmak” konusunda, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerine göre anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip oldukları bulunmuştur. Her zaman anlayışlı olmak özelliği cinsiyete göre bakıldığında, önemsenebilir fark görülmemiştir.

“İyi gelirin olması” konusunda, Türk ve İranlı üniversite öğrenciler arasında önemli bir fark bulunmamıştır. İyi gelirin olması, cinsiyete göre analiz edildiğinde, her iki ülkede de kız öğrencilerin ortalaması, erkek öğrencilerin ortalamasından daha yüksektir. Bu sonuç, her iki ülkenin de kız üniversite öğrencilerinin evlenilecek kişide iyi gelirin olması özelliğine önem verildiğini gösterir.

“Kişinin fiziksel çekiciliğe sahip olması” iki ülke öğrenciler arasında bir fark bulunmamıştır. Bu özellik cinsiyete göre analiz edildiğinde, her iki ülkede de erkek öğrencilerin ortalamalarının, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçtan, her iki ülke kız ve erkek üniversite öğrencilerinin evlenilecek kişinin fiziksel çekiciliğine önem verdikleri anlaşılmaktadır.

“Kişinin kültürlü ve bilgili olması” konusunun, Türk üniversite öğrencileri tarafından daha çok önemsendiği anlaşılmıştır. Bu durum cinsiyete göre analiz edildiğinde, evlenilecek kişide kültürlü ve bilgili olma özelliği Türk kız öğrencilerde daha önemli görmektedirler.

“Kişinin iyi bir mesleğinin olması” özelliği, iki ülke öğrenciler arasında az da olsa farklılık göstermiştir. Kişinin iyi bir mesleğinin olması özelliği cinsiyet açısından bakıldığında, her iki ülkede kız üniversite öğrencilerinin ortalamalarının, erkek üniversite öğrencilerinin ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre, her iki ülkede de evleneceği kişinin iyi bir mesleğinin olması durumu kızlar açısından daha önemli bulunmuştur.

“Kişinin eğitim benzerliği” konusunda, iki ülke üniversite öğrencileri arasında bir fark bulunmamıştır. Bu özellik cinsiyete göre analiz edildiğinde, her iki ülke öğrencilerinde de kız öğrencilerinin ortalamalarının, erkek öğrencilerin ortalamalarından anlamlı olarak yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre, hem Türk ve hem İranlı kız üniversite öğrencilerinin, evlenilecek kişinin eğitim benzerliği taşıması konusuna daha önem verdikleri görülmektedir.

“Kişinin zeki olması” konusunda, Türk ve İranlı öğrenciler arasında fark olup olmadığına bakıldığında, Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özelliğe cinsiyet açısından bakıldığında, fark görülmemektedir.

“Kişinin cana yakın olması” konusunda, Türk ve İranlı öğrenciler arasında, fark olduğu; İranlı üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu durum cinsiyete göre analiz edildiğinde, fark bulunmamıştır.

“Kişinin okuma kültürüne sahip olması” özelliği bakımından, ülkeye göre anlamlı bir fark bulunduğu ve Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özellik cinsiyete göre bakıldığında, her iki ülkede de kız üniversite öğrencilerinin ortalamalarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç, her iki ülkede de kızların evlenecek kişinin okuma kültürüne sahip olması özelliğini daha çok önemsediklerini göstermektedir.

“Kişinin giyim tarzının istediğim gibi olması” sorusuna bakıldığında, her iki ülke üniversite öğrencilerine göre, fark olduğu ve İranlı üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Cinsiyete göre analiz edildiğinde, bir fark olmadığı görülmüştür. Bu sonuca bakıldığında, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerine göre evleneceği kişinin giyim tarzına daha çok önem verdikleri görülür.

“Evlenecek kişinin uyumlu olması” özelliği bakımından, her iki ülke öğrencileri arasında gerek ülkeler gerekse cinsiyetler açısından anlamlı bir farkın bulunmadığı saptanmıştır.

“Kişinin dini inançlarının yakın ya da aynı olması” konusunda az olmakla birlikte fark bulunduğu; ancak cinsiyete göre analiz edildiğinde, yüksek bir farkın ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sonuçtan da anlaşıldığı gibi, evlenecek kişinin dini inançlarının yakın ya da aynı olması durumuna Türk kız üniversite öğrencilerinin, İranlı kız öğrencilerine göre daha fazla önem verdikleri anlaşılmaktadır.

“Kişinin fikir uyumu benzerliği” özelliği bakımından, ülke ve cinsiyet açısından anlamlı bir farkın bulunmadığı saptanmıştır.

“Kişinin yaşının aynı ya da yakın olması özelliği bakımından, ülke ve cinsiyet açısından, anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur.

“Kişinin çalışkanlığı ve becerikliliği konusunda, Türk ve İranlı üniversite öğrencileri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Bu durum cinsiyet açısından analiz edildiğinde, her iki ülkede de kız üniversite öğrencilerinin ortalamalarının, erkek öğrencilerin ortalamalarından yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Sonuçta, her iki ülkenin de kız üniversite öğrencilerinin evlenecekleri kişinin çalışkanlığına ve becerikliliğine daha fazla önem verdikleri görülmektedir.

“Kişinin dini gereklerini yerine getiren biri olması” konusunda, ülkeye göre belirgin bir fark olduğu ve Türk üniversite öğrencilerinin, İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bu özellik cinsiyete göre analiz edildiğinde, her iki ülkede de kız üniversite öğrencilerinin ortalamaları, erkek öğrencilerin ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre, kızlar tarafından, evlenecek kişinin dini gereklerini yerine getiren biri olması özelliği, daha çok önemli bulunmuştur.

“Kişinin bakir ya da bakire olması” konusu bakımından, Türk ve İranlı öğrenciler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakıldığında, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk öğrencilerden yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Kişinin bakir ya da bakire olma özelliği cinsiyete göre analiz

edildiğinde, her iki ülke üniversite öğrencilerinde de erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Sonuçta, her iki ülkede de evlenilecek kişinin bakir ya da bakire olmasına erkeklerin daha çok önem verdikleri ortaya çıkmıştır.

“Kişinin politika görüşlerinin aynı ya da yakın olması” özelliğine göre, Türk ve İranlı üniversite öğrencileri arasında fark bulunmamakta; ancak cinsiyete göre bakıldığında, az da olsa bir fark bulunmaktadır. Bu sonuç, her iki ülkede de evlenilecek kişilerin politika görüşlerinin aynı ya da yakın olmasının kızlar açısından önemli olduğunu ortaya koymuştur.

“Kişinin ilgi alanlarının aynı ya da yakın olması” konusunda, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Ancak bu özellik cinsiyet açısından bakıldığında, bir farklılık elde edilmemiştir. Buna göre, İranlı üniversite öğrencilerinin evlenilecek kişi ile ilgi alanlarının aynı ya da yakın olması gerektiğine daha çok önem verdikleri görülmektedir.

“Kişinin iyi yemek yapması” özelliği bakımından, ülkeler arasında fark bulunmamakta, ancak bu özellik cinsiyete göre analiz edildiğinde, her iki ülkede de erkek üniversite öğrencilerinin ortalamalarının kız öğrencilerin ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonuçta, her iki ülkede de evlenecek kişinin iyi yemek yapması özelliği erkekler tarafından daha çok önemli bulunmuştur.

“Kişinin iyi mizaca sahip olması ” hem ülke hem cinsiyet açısından, farklılık göstermektedir. Buna göre, evlenilecek kişinin iyi mizaçlı olması özelliğine, Türkiye’de kız öğrencilerin, İran’da ise erkek üniversite öğrencilerinin önem verdikleri görülmektedir.

“Kişinin narin ve kibar olması” konusunda, İranlı üniversite öğrencilerinin ortalamalarının, Türk öğrencilerin ortalamalarından yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Bu özelliğe cinsiyet açısından bakıldığında, bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuca bakıldığında, İranlı öğrencilerinin evlenecek kişinin narin ve kibar olması özelliğine daha çok önem verdikleri düşünülmektedir.

“Güvenilir kişiliğe sahip olması” Türk ve İranlı öğrenciler arasında fark olup olmadığına bakıldığında, bu özellik ülkeler arasında az da olsa bir farklılık göstermiştir. Bu özellik cinsiyete göre de bakıldığında, ortaya belirgin bir farkın çıktığı görülmüştür. Sonuçta, her iki ülkede de evlenilecek kişinin güvenilir kişiliğe sahip olması durumunun kızlar tarafından daha çok önemsendiği saptanmıştır.

“Duygusal istikrar ve olgunluk” özelliği bakımından, iki ülke üniversite öğrencileri arasında gerek ülke ve gerekse cinsiyet açısından bir fark görülmemektedir.

“İyi sosyal statü sahibi olmak” yönünden, değerlendirildiğinde, İranlı üniversite öğrencilerinin, Türk öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özellik cinsiyete göre tahlil

edildiğinde, yine büyük bir farkın ortaya çıktığı saptanmıştır. Sonuçta görüldüğü gibi her iki ülkede de kişinin iyi sosyal statüye sahip olması kızlar açısından daha önemli bulunmuştur.

“Fiziksel yönden sağlıklı olmak” konusunda ise, İranlı öğrencilerin ortalamalarının Türk öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek bulunduğu ortaya konulmuştur. Cinsiyet açısından da analiz edildiğinde, az da olsa bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, İranlı kız öğrencilerin evlenilecek kişinin fiziki sağlığına daha çok önem verdiklerini ortaya çıkarmaktadır.

“Ruhsal yönden sağlıklı olmak” konusu, Türk ve İranlı üniversite öğrenciler arasında analiz edildiğinde, belirgin bir fark olduğu; İranlı üniversite öğrencilerinin Türk öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek ortalamaya sahip oldukları saptanmıştır. Cinsiyete göre de bakıldığında, yine bir farkın ortaya çıktığı görülmektedir. Bu durum, İranlı kız öğrencilerinin evlenilecek kişinin ruhsal sağlığına daha çok önem verdiklerini göstermektedir.

“Yaratıcı ve sanatçı ruha sahip olmak” konusunda, hem ülke hem cinsiyet açısından bir farkın olduğu görülmektedir. Bu bölümde, İranlı üniversite öğrencilerinin ortalamaları, Türk öğrencilerden daha yüksektir. Görüldüğü gibi, İranlı kız öğrencilerin evlenilecek kişide yaratıcı ve sanatçı ruha sahip olması daha çok önem arz etmektedir.

“Kişinin çocuk isteyen biri olması” açısından, ülke veya cinsiyet arasında bir farklılık görülmemiştir.

“Kişinin asaletli olması” bakımından, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Cinsiyet açısından da analiz edildiğinde, az da olsa bir farklılık görülmektedir.

“Sadık olmak” özelliği bakımından, ülke ve ya cinsiyetler arasında bir farklılık görülmemiştir.

“Üniversite mezun olması” özelliği olarak, ülkeler arasında fark bulunmamakta; ancak cinsiyet farkı bulunmaktadır. Buna göre, her iki ülkede de evlenilecek kişinin üniversite mezun olması durumu kızlar açısından daha önemli görülmektedir.

4.4. Öğrencilerin Ülkelerine ve Üniversitedeki Okudukları Alanlarına Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşte Bulunmasını İstedikleri Özelliklere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin ülkelerine ve üniversite de okudukları alanlarına göre evlenmeyi düşündükleri eşte bulunmasını istedikleri özelliklere ilişkin görüşleriyle ilgili çift yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Öğrencilerin Ülke ve Alanlarına Göre Eş Tercihlerine İlişkin Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ülke	Alan	n	\bar{x}	s	Ülke	Alan	Ülke*Alan
Dürüst Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.92	.278	F=20.162 p= .000***	F = .73 p= .787	F =11.624 p= .001***
	Fen	195	2.82	.398			
İran	Sosyal	191	2.68	.491			
	Fen	193	2.79	.469			
Eve Bağlılık							
Türkiye	Sosyal	179	2.87	.336	F = 262.874 p= .000***	F = 8.142 p= .004**	F = .706 p= .401
	Fen	195	2.71	.489			
İran	Sosyal	191	2.12	.709			
	Fen	193	2.03	.787			
Karşılıklı Sevgi							
Türkiye	Sosyal	179	2.85	.369	F = 12.472 p= .000***	F =.160 p= .690	F = 4.231 p= .040*
	Fen	195	2.80	.483			
İran	Sosyal	191	2.67	.493			
	Fen	193	2.75	.457			
Saygılı Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.89	.309	F =39.626 p= .000***	F = .030 p= .863	F = 7.471 p= .006**
	Fen	195	2.79	.430			
İran	Sosyal	191	2.59	.554			
	Fen	193	2.67	.532			
Anlayışlı Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.39	.523	F =45.241 p= .000***	F =.067 p= .796	F = 6.628 p= .010**
	Fen	195	2.30	.533			
İran	Sosyal	191	2.55	.539			
	Fen	193	2.66	.507			
İyi Maddi Gelir							
Türkiye	Sosyal	179	1.56	.821	F = .194 p= .660	F =17.719 p= .00***	F =1.227 p= .268
	Fen	195	1.36	.917			
İran	Sosyal	191	1.61	.838			
	Fen	193	1.26	.962			

*p<.05, **p<.01, ***p<.00

Ülke	Alan	n	\bar{x}	s	Ülke	Alan	Ülke*Alan
Fiziksel Çekicilik							
Türkiye	Sosyal	179	1.81	.651	F =.659 p= .417	F =4.527 p= .034*	F =3.310 p= .069
	Fen	195	1.83	.626			
İran	Sosyal	191	1.76	.750	F =15.243 p= .000***	F =.180 p= .671	F =11.550 p= .001**
	Fen	193	1.96	.742			
Kültürlü Ve Bilgili Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.37	.559	F =3.982 p= .046*	F =25.705 p= .000***	F =1.859 p= .173
	Fen	195	2.19	.568			
İran	Sosyal	191	2.04	.652	F =2.055 p= .152	F =2.207 p= .138	F =8.318 p= .004**
	Fen	192	2.17	.706			
İyi Meslek Sahibi Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	1.88	.805	F =13.712 p= .000***	F =.027 p= .869	F =.839 p= .360
	Fen	195	1.62	.897			
İran	Sosyal	191	1.83	1.033	F =12.501 p= .000***	F =1.752 p= .186	F =.131 p= .718
	Fen	193	1.38	1.112			
Eğitim Benzerliği							
Türkiye	Sosyal	179	1.83	.890	F =13.712 p= .000***	F =.027 p= .869	F =.839 p= .360
	Fen	195	1.55	.953			
İran	Sosyal	191	1.74	.798	F =12.501 p= .000***	F =1.752 p= .186	F =.131 p= .718
	Fen	193	1.83	.922			
Zeki Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.16	.616	F =13.712 p= .000***	F =.027 p= .869	F =.839 p= .360
	Fen	195	2.10	.592			
İran	Sosyal	190	1.93	.701	F =12.501 p= .000***	F =1.752 p= .186	F =.131 p= .718
	Fen	193	1.96	.806			
Cana Yakın Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.39	.584	F =12.501 p= .000***	F =1.752 p= .186	F =.131 p= .718
	Fen	195	2.32	.557			
İran	Sosyal	191	2.53	.588	F =12.501 p= .000***	F =1.752 p= .186	F =.131 p= .718
	Fen	193	2.49	.654			

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Ülke	Alan	n	\bar{x}	s	Ülke	Alan	Ülke*Alan
Okuma Kültürüne Sahip Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.14	.740	F =61.427 P=.000***	F =1.361 P= .244	F =1.758 P=.185
	Fen	195	1.99	.777			
İran	Sosyal	191	1.61	.806			
	Fen	193	1.62	.865			
Giyim Tarzının, İstediğim Gibi Olması							
Türkiye	Sosyal	179	1.79	.819	F =16.293 P=.000***	F = .000 P=.983	F =.826 P=.364
	Fen	195	1.74	.777			
İran	Sosyal	191	1.97	.664			
	Fen	193	2.02	.816			
Uyumlu Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.37	.528	F =2.585 P=.108	F =1.256 P=.263	F =1.398 P=.238
	Fen	195	2.27	.530			
İran	Sosyal	191	2.25	.598			
	Fen	193	2.25	.648			
Dini İnanç Benzerliği							
Türkiye	Sosyal	179	2.32	.789	F =6.057 P=.014*	F =4.592 P=.032*	F =4.569 P=.033*
	Fen	195	2.05	.872			
İran	Sosyal	191	2.03	.839			
	Fen	193	2.03	.924			
Fikir Uyumlu Olması							
Türkiye	Sosyal	179	2.25	.635	F =1.695 P=.193	F =.251 P= .616	F =.820 P= .365
	Fen	195	2.18	.648			
İran	Sosyal	191	2.15	.640			
	Fen	193	2.17	.687			
Yaş Benzerliği							
Türkiye	Sosyal	179	1.62	.696	F =2.733 P=.099	F =.403 P=.526	F =2.321 P=.128
	Fen	195	1.67	.783			
İran	Sosyal	191	1.61	.856			
	Fen	193	1.49	.848			

*p<.05, ** p<.01, ***p<.001

Ülke	Alan	n	\bar{x}	s	Ülke	Alan	Ülke*Alan
Çalışkan Ve Becerikli Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.16	.521	F =2.159 P=.142	F = .191 P= .662	F =1.905 P=.168
	Fen	195	2.08	.559			
İran	Sosyal	191	2.04	.636			
	Fen	192	2.08	.686			
Dini Gereklerini Yerine Getirmek							
Türkiye	Sosyal	179	2.00	.874	F =17.893 P=.000***	F = .689 P= .407	F =4.529 P=.034*
	Fen	195	1.81	.808			
İran	Sosyal	191	1.58	.947			
	Fen	192	1.67	.983			
Bakir Yada Bakire Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.17	1.021	F =15.432 P= .000***	F =.129 P=.720	F =1.466 P=.226
	Fen	195	2.06	1.058			
İran	Sosyal	191	2.37	.895			
	Fen	192	2.43	.929			
Politika Görüş Benzerliği							
Türkiye	Sosyal	179	1.64	0.866	F = .741 P= .390	F =1.309 P= .253	F =6.858 P= .009**
	Fen	195	1.39	0.857			
İran	Sosyal	191	1.41	.946			
	Fen	192	1.51	.938			
İlgi Alan Benzerliği							
Türkiye	Sosyal	179	1.79	.633	F = 35.972 P= .000***	F = 2.252 P= .134	F = 4.063 P= .044*
	Fen	195	1.62	.726			
İran	Sosyal	191	1.99	.677			
	Fen	192	2.02	.738			
İyi Yemek Yapmak							
Türkiye	Sosyal	179	1.45	.907	F =.222 P= .637	F = 14.493 P= .000***	F =.336 P= .563
	Fen	195	1.68	.916			
İran	Sosyal	191	1.45	.987			
	Fen	192	1.75	1.008			

*p<.05, ** p<.01, ***p<.001

Ülke	Alan	n	\bar{x}	s	Ülke	Alan	Ülke*Alan
İyi Mizaçlı Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.26	.593	F = 16.024 P= .000***	F = .057 P= .812	F = 12.267 P= .000***
	Fen	195	2.08	.555			
İran	Sosyal	191	1.89	.721			
	Fen	192	2.05	.823			
Narinlik Ve Kibarlık							
Türkiye	Sosyal	179	2.18	.610	F = 51.206 P= .000***	F = .071 P= .790	F = 1.036 P= .309
	Fen	195	2.14	.689			
İran	Sosyal	191	2.47	.630			
	Fen	192	2.53	.639			
Güvenilir Kişilik							
Türkiye	Sosyal	179	2.83	.379	F = 5.175 P= .023*	F = .180 P= .672	F = 6.784 P= .009**
	Fen	195	2.72	.482			
İran	Sosyal	191	2.66	.517			
	Fen	192	2.73	.488			
Duygusal İstikrar Ve Olgunluk							
Türkiye	Sosyal	179	2.50	.555	F = .686 P= .408	F = 1.270 P= .260	F = 3.169 P= .075
	Fen	195	2.37	.591			
İran	Sosyal	191	2.46	.613			
	Fen	192	2.49	.663			
İyi Sosyal Statü							
Türkiye	Sosyal	179	1.82	.730	F = 50.406 P= .000***	F = 2.322 P= .128	F = .668 P= .414
	Fen	195	1.69	.738			
İran	Sosyal	191	2.15	.657			
	Fen	192	2.11	.768			
Fiziksel Sağlık							
Türkiye	Sosyal	179	2.16	.607	F = 60.983 P= .000***	F = .450 P= .503	F = 2.376 P= .124
	Fen	195	2.06	.602			
İran	Sosyal	191	2.44	.637			
	Fen	192	2.48	.639			

*p<.05, ** p<.01, ***p<.001

Ülke	Alan	n	\bar{x}	s	Ülke	Alan	Ülke*Alan
Ruhsal Sağlık							
Türkiye	Sosyal	179	2.55	.573	F=16.546 P= .000***	F=.000 P= .988	F=2.264 P= .133
	Fen	195	2.49	.541			
İran	Sosyal	191	2.65	.560			
	Fen	192	2.71	.510			
Yaratıcı Ve Sanatçı Ruhlu Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	1.41	.790	F=7.776 P= .005**	F= 6.974 P= .008**	F=.293 P= .588
	Fen	195	1.28	.723			
İran	Sosyal	191	1.61	.838			
	Fen	192	1.42	.929			
Çocuk İsteyen Olması							
Türkiye	Sosyal	179	1.88	.872	F=2.636 P= .105	F=.196 P= .658	F=5.247 P= .022*
	Fen	195	2.00	.849			
İran	Sosyal	191	1.92	.906			
	Fen	192	1.74	1.021			
Asaletli Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	1.89	.838	F=51.291 P= .000***	F=1.061 P= .303	F=1.339 P= .247
	Fen	195	2.02	.749			
İran	Sosyal	191	2.36	.695			
	Fen	192	2.35	.771			
Sadık Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.88	.329	F= .067 P= .795	F= .804 P= .370	F=5.903 P= .015*
	Fen	195	2.78	.412			
İran	Sosyal	191	2.82	.414			
	Fen	192	2.86	.363			
Üniversite Mezunu Olmak							
Türkiye	Sosyal	179	2.08	.890	F= .206 P= .650	F=1.210 P= .272	F= 7.510 P= .006**
	Fen	195	1.82	.965			
İran	Sosyal	191	1.86	.896			
	Fen	192	1.97	.935			

*p<.05, ** p<.01, ***p<.001

“Dürüst olmak” konusunda, Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özellik bölümlere göre analiz edildiğinde, bir farklılık elde edilmemiştir. Türk üniversite öğrencileri evlenilecek kişinin dürüst olması özelliğini, İranlı üniversite öğrencilerine göre daha önemli görmektedirler.

“Eve bağlı olmak” konusunda, Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özellik, bölüm açısından bakıldığında, her iki ülkede de sosyal alanlarda okuyan üniversite öğrencileri, evlenilecek kişinin evine bağlı olmasını daha önemli bulmuşlardır.

“Karşılıklı sevgi olması” bakımından, Türk üniversite öğrencilerinin ortalamalarının İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Aynı konuda, bölümler arasında bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, Türkiye’de sosyal bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin evlenilecek kişide karşılıklı sevginin olmasına daha çok önem verdikleri görülmektedir.

“Kişinin saygılı olması” konusunda, Türk ve İranlı üniversite öğrenciler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakıldığında, Türk üniversite öğrencilerinin ortalamalarının İranlı üniversite öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu özellik açısından bölümler arasında bir fark bulunmamıştır.

“Her zaman anlayışla olmak” konusunda, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerine göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları bulunmuştur. Bu özellik açısından bölümler arasında bir fark bulunmamıştır.

“İyi gelirinin olması” konusunda, iki ülke üniversite öğrencileri arasında bir fark bulunmamıştır. Ancak iyi gelirinin olması durumu, bölümlere göre analiz edildiğinde, her iki ülkede de sosyal alanlarda okuyan üniversite öğrencilerinin ortalamalarının, fen alanında okuyan öğrenci ortalamalarından daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

“Kişinin fiziksel çekiciliğe sahip olması” özelliğine bakıldığında, iki ülke üniversite öğrencileri arasında fark bulunmamakta; ancak bu özellik alanlara göre bakıldığında az da olsa bir farklılık olduğu göze çarpmaktadır.

“Kişinin kültürlü ve bilgili olması” özelliği sorusuna bakıldığında, Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden yüksek ortalamaya sahip oldukları bulunmuştur. Ancak bu özellik alanlara göre bakıldığında, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

“Kişinin iyi bir mesleğinin olması” özelliği, ülkeler arasında analiz edildiğinde, önemli bir fark bulunmamıştır. Ancak Kişinin iyi bir mesleğinin olması özelliği alanlara göre bakıldığında, her iki ülkenin de sosyal alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ortalamalarının, fen alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

“Kişinin eğitim benzerliği taşıması” açısından, hem ülke hem alanlar arasında fark bulunmamıştır.

“Kişinin zeki olması” konusunda, Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özellik alanlar açısından bakıldığında, fark görülmemektedir.

“Kişinin cana yakın olması” konusunda, her iki ülke üniversite öğrenciler arasında bir fark olduğu; İranlı üniversite öğrencilerinin, Türk üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. Bu durum alanlara göre analiz edildiğinde, anlamlı bir fark bulunmamıştır.

“Kişinin okuma kültürüne sahip olması” özelliği bakımından, iki ülke üniversite öğrencileri arasında bir fark bulunduğ; Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Ancak bu özellik alanlara göre bir farklılık göstermemektedir.

“Giyim tarzı” bakımından, iki ülke üniversite öğrencileri arasında anlamlı fark bulunurken, alanlara göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre, İranlı üniversite öğrencilerinin evleneceği kişinin giyim tarzına önem verdikleri görülmektedir.

“Kişinin uyumlu olması” açısından, gerek ülkeler gerekse alanlar arasında önemli fark görülmemiştir.

“Kişinin dini inançlarının yakın ya da aynı olması” özelliği bakımından,

ülkeye göre anlamlı bir fark bulunduğu; Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görölmüştür. Bu özellik, alanlar arasında az da olsa farklılık göstermiştir.

“Fikir uyumu olması” konusunda, gerek ülke gerekse alanlar arasında anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir.

“Aynı yaş ya da yakın olması” açısından, ülke ve ya alanlar arasında bir farklılık görölmemiştir.

“Çalışkanlık ve beceriklilik” özelliği bakımından, gerek ülkeler gerekse alanlar açısından anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

“Kişinin dini gereklerini yerine getiren biri olması” konusunda, ülkeye göre anlamlı bir farkı olduğu ve Türk üniversite öğrencilerinin İranlı üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görölmektedir. Bu özellik alanlara göre farklılık göstermemiştir. Sonuçta da göröldüğu gibi evlenecek kişinin dini gereklerini yerine getiren biri olması konusunda, Türk öğrencilerinin bu konuya daha çok önem verdikleri görölmüştür.

“Bakir ya da bakire olması” konusunda, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özelliğe alan açısından bakıldığında, bir fark elde edilmemiştir.

“Politika görüşlerinin aynı ya da yakın olması” konusunda, gerek ülke gerekse alanlar açısından bir farkın ortada bulunmadığı saptanmıştır.

“İlgi alanları aynı ya da yakın olması” özelliği bakımından, her iki ülke üniversite öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmasına karşın, alanlara göre anlamlı fark bulunmamıştır. Sonuçta da, İranlı üniversite öğrencileri evlenilecek kişinin ilgi alanlarının yakın ya da aynı olmasına, Türk öğrencilerine göre daha çok önem vermektedirler.

“İyi yemek yapmak” konusunda, her iki ülke üniversite öğrencileri arasında fark bulunmamakta, ancak alanlar açısından fark bulunmaktadır. Her iki ülkede de kişinin iyi yemek yapma özelliği, fen alanlarında okuyan üniversite öğrencilerinde sosyal alanlarında okuyanlara göre daha önemli görülmektedir.

“İyi mizaçlı olması” özelliği bakımından, her iki ülke üniversite öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunurken, alanlara göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre, Türk öğrencileri evlenilecek kişinin iyi mizaçlı olması özelliğini İranlı öğrencilere göre daha önemli görmektedirler.

“Narinlik ve kibarlık” bakımından, İranlı üniversite öğrencilerinin Türk öğrencilerinden anlamlı olarak daha yüksek ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Bu özellik alanlara göre bakıldığında, fark bulunmamıştır.

“Güvenilir kişiliğe sahip olmak” konusu ile ilgili, iki ülke üniversite öğrencileri arasında az da olsa bir fark bulunurken, alanlara göre fark bulunmamıştır.

“Duygusal istikrar ve olgunluk sahibi olmak” ile ilgili olarak, gerek iki ülke üniversite öğrencileri gerekse sosyal ve fen alanlarında okuyan öğrenciler açısından bir farklılık elde edilmemiştir.

“İyi sosyal statüye sahip olmak” özelliği açısından, iki ülke üniversite öğrenciler arasında belirgin bir fark bulunurken, alanlara göre fark bulunmamıştır. Sonuç olarak, İranlı üniversite öğrencilerinin ortalamalarının, Türk üniversite öğrencilerinin ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

“Fiziksel yönden sağlıklı olmak” bakımından, Türk ve İranlı üniversite öğrenciler arasında fark olup olmadığına bakıldığında, İranlı üniversite öğrencilerinin ortalamaları, Türk üniversite öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Ancak bu özellik alanlara göre bir farkın olmadığını göstermektedir.

“Ruhsal yönden sağlıklı olmak” özelliğinde, iki ülke üniversite öğrencileri arasında farklılık bulunurken, alanlar açısından bir farkın bulunmadığı ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, İranlı öğrencilerin evlenilecek kişinin ruhsal yönden sağlıklı olmasına daha çok önem verdiği anlaşılmaktadır.

“Yaratıcı ve sanatçı ruhlu olmak” konusu, hem ülke hem de alan açısından az da olsa farklılık göstermektedir. Her iki ülkede de sosyal bölümlerde okuyan üniversite öğrencileri bu özelliğe daha çok önem vermektedirler.

“Çocuk isteyen olması” özelliğine göre, gerek iki ülke üniversite öğrencileri, gerekse fen ve sosyal alanlarda okuyan öğrenciler açısından bir farkın bulunmadığı görülmektedir.

“Asaletli olmak” konusuna bakıldığında, İranlı üniversite öğrencilerinin, Türk üniversite öğrencilerinden daha yüksek ortalamaya sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ama bu özellik alanlara göre bakıldığında, bir farkın ortada görülmediğini ifade etmektedir.

“Sadık olmak” özelliği bakımından, gerek iki ülke üniversite öğrencileri gerekse sosyal ve fen alanlarında okuyan öğrenciler arasında fark görülmemiştir.

“Üniversite mezunu olmak” konusunda, gerek iki ülke üniversite öğrencileri gerekse sosyal ve fen alanlarında okuyan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık ortaya konulmamıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Öğrencilerin Tercih Ettikleri Evlenme Yaşına İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Katılımcıların tamamı dikkate alındığında, Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin en uygun evlenme yaşı olarak ilk sırada 26-29 yaş aralığını tercih ettikleri görülmüştür. Evlenme için uygun görülen bu yaş aralığı için, Türk ve İranlı öğrencilerin görüşleri arasında bir fark dikkati çekmektedir. Türk öğrencilerin %50.8'i bu yaş aralığını evlenme için uygun görürken, İranlı öğrencilerde bu oran %36.1'dir. Öğrencilerin ikinci sırada tercih ettikleri evlenme yaşı aralığı %38.4 ile 22-25 yaş aralığıdır. Bu seçeneği işaretleme oranınının Türk %38.2 ve İranlı %38.5 öğrencilerde birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Bu konuda elde edilen veriler dikkate alındığında, her ülkedeki üniversite öğrencilerinin evlenme yaşına ilişkin görüşlerinde bir benzerlik olduğu söylenebilir. Bu benzerlik, iki ülke arasındaki gerek coğrafi, gerek kültürel ve gerekse tarihin getirdiği yakın etkileşimle yorumlanabilir. Diğer taraftan, her iki ülkede de eğitim seviyesi yükseldikçe, evlilik yaşınının daha yüksek bir yaşta düşünüldüğünü söylemek olasıdır.

Günümüzde de gençlerin evlenmek için yaş ortalamasının genellikle 25-30 arası olduğu ve bunun da yukarıdaki sonuçlarla benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

5.2. Öğrencilerin Evlenecekleri Kişiyi Kimin Karar Vermesi Gerektiğine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Türk öğrencileri ile İranlı öğrencilerin “evleneceğiniz kişiye kim karar vermeli” sorusuna verdikleri yanıtlarda farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Türk öğrenciler, evlenme konusundaki kararı büyük oranda %74.9’u kendilerinin vermeleri gerektiğini düşünürken; İranlı öğrencilerin ise sadece %20.3’ü bu konuda kendilerinin karar vermeleri gerektiğini düşünmektedir. Diğer yandan İranlı öğrencilerin %75.5’i bu konuda aileleriyle birlikte karar vermelerinin uygun olduğunu düşünürken; bu oran Türk öğrencilerde %24.6’dır. Bu konudaki bulgular, evlenilecek kişiye kimin karar vermesi gerektiği konusunda önemli bir görüş farklılığının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılığın temel sebebi, iki ayrı milletin sahip olduğu kültürel değerlerin bazı farklılıklar göstermesi olabilir. İranlı öğrenciler, daha kapalı bir aile ve kültür yapısına sahiptirler. İran’da aileler, çocuk yetiştirme konusunda daha otoriter ve koruyucu davranmakta, küçük yaşlardan itibaren çocukların kendi kararlarını verme şansları, Türk çocuklarına göre daha kısıtlı olmaktadır. Türkiye’de yaşam, daha özgürlükçü değerler üzerine inşaa edilmektedir. Türk gençleri İran’a oranla daha batılı, daha esnek, daha bağımsız düşünmektedirler. Dolayısıyla, Türk gençleri evlenmelerine karar verirken de İranlı gençlere oranla aile kararlarından daha bağımsız kalabilmektedirler.

5.3. Öğrencilerin Ülkelerine ve Cinsiyetlerine Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşte Bulunmasını İstedikleri Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Bu konudaki ortak yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin “dürüst olmak, saygılı olmak, sadık olmak, karşılıklı sevgi, güvenilir kişilik, ruhsal sağlık, duygusal istikrar ve olgunluk, cana yakın olmak, anlayışlı olmak, uyumlu olmak, kültürlü ve bilgili olmak, fikir uyumu olması, bakir ya da bakire olmak, çalışkan ve becerikli olmak” maddelerine daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

Buna paralel olarak Buss ve Barnes’in (1986), evlilik ve eş seçimi ile ilgili yaptıkları araştırmada da, “dürüst olmak, saygılı olmak, sadık olmak, karşılıklı sevgi, güvenilir kişilik, cana yakın olmak, anlayışlı olmak, düşünceli ve zeki olmak” özellikleri, öne çıkan ortak yanıtlar olarak saptanmıştır. Bu bulgular ile bu araştırmamızın bu konudaki bulguları arasında bir benzerlik dikkati çekmektedir.

Yıldırım’ın (2007), üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterleri üzerinde yaptığı araştırmada da en çok istenen özellikler arasında eşin, “güvenilir, dürüst, sadakatli, sevgi potansiyeli yüksek, anlayışlı, saygılı, duygusal yönden sağlıklı, kültürlü” olması özelliklerinin önemli bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Bacanlı’nın (2002), üniversite öğrencilerinin eş seçimi ile ilgili yaptığı araştırmada, “muhtemel bir eşte aranan özellikler” sıralanmıştır; buna göre, “kibar ve anlayışlı olmak, çekici kişilik, yaratıcı ve sanatçı ruhlu olmak, eve bağlılık, zeki olmak, kazançlı olmak, üniversite mezunu olmak” gibi özellikler önemli görülmüştür.

Diğer taraftan, "çocuk isteyen biri olması, üniversite mezunu olmak, dinin gereklerini yerine getirmek, fiziksel çekicilik, giyim tarzının benim istediğim gibi olması, iyi bir meslek sahibi olması, eğitim benzerliği, yaş benzerliği, iyi yemek yapmak, politik görüşlerin aynı ya da yakın olması, iyi maddi gelir, yaratıcı ve sanatçı ruhlu olmak" özelliklerine ise daha az önem verildiği görülmüştür. Yıldırım'ın (2007) araştırmasında da, "benzer politik görüşleri, benzer yaş, zenginlik, dindar olmak" gibi eş seçim özellikleri, öğrenciler tarafından daha az önem verilen ölçütlerden sayılmaktadır.

Erkek katılımcıların üniversite öğrencileri olmalarına rağmen; eş seçim ölçütlerinde, "üniversite mezunu olmak ya da eğitim benzerliğine sahip olmak" özelliklerine daha az önem vermeleri; giyim ve yaş benzerliğini az önemsemeleri; onların bu eş seçim ölçütlerinde "Benzerlik Kuramına" karşı bir düşüncede olduklarını göstermektedir. "Politik görüş benzerliği" maddesinin her iki ülke öğrencileri tarafından da pek önemsenmediği gözlenmiştir.

Çalışmada, eş seçimi kriterlerinin önem sıralamasına bakıldığında, gerek eğitimden, gerekse toplumun son yıllardaki evlilik tecrübelerinden dolayı, iki ülke öğrencilerinin de, karşı cinsin maddi gelir ve fiziki özelliklerinden ziyade, kişiliğine ve kişisel özelliklerine daha çok önem verdikleri saptanmıştır.

Çalışmada her iki ülke öğrencilerinin farklılıklarını gösteren ölçütler; "eve bağlılık, iyi bir sosyal statü, okuma kültürüne sahip olmak, asaletli olmak, ilgi alanı benzerliği, dini inanç benzerliği, fiziksel sağlık, iyi mizaçlı olmak, narinlik ve kibarlık" olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada, yer alan 36 özellik arasında, "eve bağlılık" kriteri Türk öğrencileri tarafında 5. sırada yer alırken, İranlı öğrencilerde 18. sırada bulunmaktadır. Türk öğrencilerinin evlilik konusunda, özellikle "eve bağlılık" kriterine daha geleneksel baktıkları anlaşılmaktadır.

"Dini inanç benzerliği" kriteri ise, Türk öğrenciler tarafından daha çok önemsenmiştir. Bunun nedeni de Türkiye'de az da olsa, farklı dinlerden insanların bulunması olabilir. Bu durum da, dini inanç benzerliğini Türk öğrenciler açısından önemli kılmaktadır.

Eş seçiminde, "iyi sosyal statü ve asaletli olmak" özelliğine, İranlı öğrencilerin daha çok değer verdikleri görülmüştür. Eş seçiminde "evleneceğiniz kişiye kim karar vermelidir"; sorusunun yanıtında ise, İran'da ailelerin büyük bir söz sahibi oldukları saptanmıştır. Yani aile karşı tarafı tanıyarak, sosyal ve ailevi durumunu araştırır ve kararı buna göre verir. İranlı öğrencilerin bu özelliğe önem verdikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmadaki sorulara verilen yanıtlar cinsiyet farklılıklarına göre ele alındığında; "dürüst olmak, duygusal istikrar ve olgunluk, cana yakın olmak, sadık olmak, uyumlu olmak, narinlik ve kibarlık, ruhsal sağlık, çocuk isteyen biri olması, giyim tarzının istediğim gibi olması, yaş benzerliği" gibi özelliklerin iki ülkenin erkek ve kız öğrencilerinin bir birine yakın düşüncelerin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu özellikler, evlenecek kişinin kişisel karakterini yansıttığından her iki cinsten de istenen özelliklerdir. Bundan dolayı benzerlik görüldüğü söylenebilir. Yıldırım'ın (2007) araştırmasında da "duygusal sağlık, benzer yaş" gibi özelliklerde de cinsler arasında pek farklılık bulunmamıştır.

İki cins arasında "iyi maddi gelir, iyi meslek sahibi olmak, üniversite mezunu olmak, eğitim benzerliği, iyi sosyal statü, dini gerekleri yerine getirmek, zeki olmak, ilgi alanı benzerliği" konularında, iki ülke öğrencileri arasında önemli farklı bakış açıları görülmektedir.

"İyi maddi gelir ve iyi meslek sahibi olmak" beklendiği gibi, kızlar tarafından daha çok önem verilen hususlardır. Bu da Evrim Kuramı'nı destekleyen güçlü bir kanıttır. İstatistiksel değerlere göre, Türkiye'de cinsler arasındaki fark, İran'daki cinsler arasındaki farktan azdır. Türk erkekleri bayanların çalışmasına ve ev masraflarına katkıda bulunmalarına daha çok önem vermektedirler.

"Eğitim benzerliği ve iyi sosyal statü" özelliklerine, her iki ülkenin kız öğrencileri, erkeklerden daha fazla değer vermişlerdir. "Zeki olmak ve ilgi alanı benzerliğine" Türkiye'deki erkek öğrenciler kızlardan daha az önem verirken, İranlı erkek öğrencilerin ise, kızlardan daha çok önem verdikleri görülmektedir.

En çok ve en az cinsiyet farklılıkları gösteren kriterler dışında, iki ülke öğrencilerinin bu konuda farklılık gösteren değişik 10 özellik ise "bakir yada bakire olmak, okuma kültürüne sahip olmak, dini inanç benzerliği, kültürlü ve bilgili olmak, asaletli olmak, güvenilir kişilik, iyi mizaçlı olmak, çalışkan ve becerikli olmak, eve bağlılık, fiziksel çekicilik" gibi özelliklerdir.

"Bakir ya da bakire olmak" konusunda, iki ülkenin erkeklerinin de hemen hemen aynı görüşte olmalarına rağmen, bu özelliğe Türkiye'de kız öğrencilerin erkeklerden daha az değer verdikleri; İran'da ise bunun aksine kızların erkeklerden daha çok önem verdikleri anlaşılmaktadır.

“Dini inanç benzerliği” kriterinde, İnan’da cinsler arasında yok denecek kadar bir fark olmasına karşın; Türk erkek oğrencilerinde dini inanç benzerliğine sahip olmak, kız oğrencilerden daha az önem taşımaktadır. Bu bulgudan Türkiye’nin kız oğrencilerinin, dini aıdan daha inançlı ve geleneksel davrandıkları sonucuna varılabilir. İki lke oğrencileri arasındaki dini inanç benzerliğinin önemli görülmesi, Holingshead’nin, (1950) bulgularına da kanıt olarak gösterilebilir.

“Okuma kültürüne sahip olmak, kültürlü ve bilgili olmak” lçtleri, Türkiye’de özellikle kız oğrenciler tarafından daha çok önemli grlmştr.

“Asaletli olmak” cinsiyet fark etmeksizin İnanlı oğrenciler tarafından daha çok önemli grlmştr. Türkiye’de ise, kız oğrenciler bu konuya erkeklerden daha çok önem vermişlerdir.

“Güvenilir kişilik” özelliği ise, İnan ve Türk erkek oğrencilerinde hemen hemen aynı ortalamaya sahipken, özellikle Türk kız oğrencilerinde güvenilir kişilik, daha çok önem kazanmaktadır.

“Çalışkan ve becerikli olmak” özelliğine her iki ülkede de kızların aynı oranda önem verdikleri grlmştr. Ancak İnanlı erkek oğrenciler, Türk erkek oğrencilere göre bu konuya daha az önem vermişlerdir. Bu fark, biraz kültürden biraz da ülkelerin ekonomik durumundan kaynaklanabilir.

“Eve bağlılık” konusunu, Türk kız ve erkek oğrencileri eşit miktarda önemli bulurken, İnanlı kız oğrenciler bu konuya erkeklerden daha çok önem vermişlerdir.

“Fiziksel çekicilik” özelliği, İrani erkek öğrenciler tarafından daha çok önemsenmiştir. İrani kız öğrenciler bu durumu daha az önemsedikleri için iki cins arasında fark açılmıştır. Türkiye’de ise, her iki cins öğrenciler arasında bu konuda yok denecek kadar fark vardır.

5.4. Öğrencilerin Ülkelerine ve Devam Ettikleri Bölüme Göre Evlenmeyi Düşündükleri Eşte Bulunmasını İstedikleri Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Her iki ülkede de öğrencilerin devam ettikleri alanlara göre (Fen ve Sosyal alanlar) yanıtları incelendiğinde, farklılıklar cinsler arasındaki kadar olmasa bile, bazı konularda açıklık getirmektedir.

“Eğitim benzerliği, iyi meslek sahibi olmak, iyi yemek yapmak, iyi maddi gelir, dinin gereklerini yerine getirmek, kültürlü ve bilgili olmak, iyi mizaçlı olmak” kriterleri, en çok farklılık gösteren özelliklerdir. Her iki ülkede de sosyal alanlarda okuyan öğrenciler “iyi meslek sahibi olmak, iyi maddi gelir” özelliklerine önem verirken, Fen alanlarında okuyan öğrenciler “iyi yemek yapmak” özelliğine daha çok önem vermektedirler.

“Narinlik ve kibarlık, giyim tarzının istediğim gibi olması, ruhsal sağlık, zeki olmak, fikir uyumu olması, cana yakın olmak, çalışkan ve becerikli olmak” kriterleri ise, okudukları alanlar arasında en az farklılık gösteren özelliklerdir.

Türk ve İrani öğrencilerin okudukları alanlar arasındaki düşünce

farklılıkları, ülke değişkeni ile ele alındığında "dini inanç benzerliği, iyi sosyal statü, okuma kùltürüne sahip olmak, karşılıklı sevgi, yaş benzerliği, fiziksel çekicilik" bakımından önemli farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Devam edilen alana göre İıranlı öğrencilerin eş seçimi ile ilgili görüş farklılığının, Türk öğrencilerden daha çok olduğu gör÷lmektedir. Bu durum, İıran'daki eğitim alanının öğrencilerin eş seçimi görüşünde, Türkiye'ye oranla daha etkili olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimiyle ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmış ve öğrencilerin bu konudaki görüşlerindeki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur. Araştırmada ulaşılan başlıca sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin en uygun evlenme yaşı için ilk sırada 26-29 yaş aralığını tercih ettikleri görülmüştür. Evlenme için uygun görülen bu yaş aralığı için, Türk ve İranlı öğrencilerin görüşleri arasında bir fark dikkati çekmektedir. Türk öğrenciler bu yaş aralığını İranlı öğrencilere göre daha çok tercih etmişlerdir. Öğrencilerin ikinci sırada tercih ettikleri evlenme yaşı aralığı 22-25 yaş aralığıdır. Bu seçeneği işaretleme oranının Türk ve İranlı öğrencilerde birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır.

- Türk öğrencileri ile İranlı öğrencilerin "evleneceğiniz kişiye kim karar vermeli" sorusuna verdikleri yanıtlarda farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. İranlı öğrencilere göre Türk öğrencilerin önemli bir çoğunluğu, evlenme konusundaki kararı kendilerinin vermeleri gerektiğini düşünmektedir. Diğer yandan Türk öğrencilere göre İranlı öğrencilerin çoğunluğu bu konuda aileleriyle birlikte karar vermelerinin uygun olduğunu düşünmektedir. Bu konudaki bulgular, evlenilecek kişiye kimin karar vermesi gerektiği konusunda önemli bir görüş farklılığının olduğunu ortaya koymaktadır.

- Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin eş seçimi konusunda tercih ettikleri özelliklerin bazılarında farklılık, bazılarında ise benzerlikler olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin; eş seçiminde en çok farklılık gösteren kriterlerden bazıları önem sırasına göre; "eve bağlılık, dini inanç benzerliği, fiziksel sağlık, asaletli olmak, okuma kültürü" olarak görülmektedir. Eş seçiminde benzerlik gösteren kriterlerin ise "dürüst olmak, saygılı olmak, sadık olmak, ruhsal yönden sağlıklı olmak, cana yakınlık, iyi meslek sahibi olmak, iyi maddi gelir ve güvenilir kişiliğe sahip olmak" olduğu ortaya çıkmıştır.

- Her iki ülke üniversite öğrencileri cinsiyet farkı açısından karşılaştırıldığında, İran'daki üniversite öğrencilerinin cinsler arasındaki farkı, Türkiye'deki üniversite öğrencilerine göre daha azdır. Batı kültüründe kadınlar toplumda daha fazla rol üstlenmektedirler. Yani kadın-erkek rol farklılıkları ortadan kalkarak, kadınlar da erkekler kadar toplumda değişik rollerde etkinlik göstermektedirler. Bu durum eş seçimi kriterlerinde kadınlar ve erkekler arasındaki bakış açısının birbirine yakın ya da benzer olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Toplumsal yapı kuramına dayanılarak eş seçiminde cinsler arasındaki farklılıklar incelendiğinde şu söylenebilir: Eğer bir ülkede kadınlar ve erkekler arasında eş seçimi kriterlerine göre bakış açıları birbirine yakın olursa, o ülke bu yönüyle batı kültürüne daha çok yaklaşmaktadır.

- Her iki ülke arasında eş seçimi bakımından "dürüstlük, saygılı olmak, hoş görü" gibi özelliklerdeki benzerlikler ise, uzun tarihi birliktelik ve aynı coğrafya içerisinde bulunmaktan dolayı gelişen kültür alışverişinden kaynaklanmaktadır.

- Bu çalışmada elde edilen sonuçlara bakıldığında hem evrimci kuramın hem de sosyal yapı kuramının desteklediği görülmektedir.

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak gerek psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki uygulamalar gerekse bu konuda çalışmak isteyen araştırmacılar için aşağıda bazı önerilere yer verilmiştir.

1. Psikolojik danışma ve rehberlik alanında eş seçimi sürecinde bireylere psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti verilirken bireylerin içinde yaşadıkları kültürün özellikleri dikkate alınmalıdır.

2. Eş seçimi sürecinde bireylere evlilik danışmanlığı hizmeti sunulurken bireylerin hem kendi özellikleri hem de evlenmeye düşündükleri kişi de aradıkları özellikler üzerinde durulabilir.

3. Eş seçimi ve evlilik sürecinde bireylerin evlenmeden önce birbirlerini tanımalarında yarar vardır.

4. Benzer bir alışma Türk niversite öğrencileri ile Avrupa lkelerinin niversite ğrencilerinin eş seçimi konusundaki görüşlerini karşılaştırarak yapılabilir.

5. İrani niversite ğrencilerinin eş seçimine yönelik görüşlerinin Türkiye dışındaki ülkelerin niversite ğrencilerinin görüşleriyle karşılaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

6. Bu araştırmada çalışma grubu olarak niversite öğrencileri alınmıştır. İlköğretim ve lise mezunu ğrencilerinin de es seçme ltleri incelenebilir.

KAYNAKÇA

ADLER, A. (1999). *Genç kız psikolojisi ve cinselliği*, (Çev: Sipahioğlu,N.), İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.

ALİZADH, B. (2008). بررسی تطبیقی تاثیر توسعه اقتصادی بر توسعه سیاسی در ایران و ترکیه. (*İran ve Türkiye'deki siyasi gelişme ekonomik gelişmenin karşılaştırmalı etkileri*). *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Tahran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Tahran.

ALİZADEH, B. (2004). عوامل منطقه ای تاثیر گذار بر روابط ایران و ترکیه. (*İran ve Türkiye arasındaki ilişkileri etkileyen Bölgesel faktörler*). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kerej Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tahran.

AYDEMİR, S. S. (1996). *Transaksiyonel analize dayalı bir eğitim programının evli çiftlerin ego durumları ve evlilik yaşamlarına ilişkin bazı değişkenlere etkisi*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

BACANLI, H. (2001). Eş seçimi tercihleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (15), 7-16.

BACANLI, H. (2002). *Psikolojik kavram analizi*, Ankara: Nobel Yayınları.

BAŞARAN, İ. E. (1994). *Eğitime giriş*, Ankara: Kadioğlu Matbaası

BUSS, D. (1986). Preferences in human mate selection. *Journal of personality and social psychology*. 50(3), 559-570.

CEYLAN, F. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

ÇAKIR, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÇAPLI, O. (1992). *Evlenmeye hazır mısınız*. (1. Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi.

DEMİR, A. FIŞILOĞLU, H. (1999). Loneliness and marital adjustment of turkish couples. *The journal of sychology*. 133, 230-240.

DİLEKÇİGİL, B. ve ÇİĞDEM, A. (1991). *Aile Yazıları*, (2. Basım), Ankara: T.C. Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

DURMAZKUL, A. (1991), *Cinsiyete göre üniversitesi öğrencilerinin eş seçimi tercihleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

DUYAR, T. (2002). *Evlilik ve kadının yabancılaşması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ERGİN, T. (1996). Adolesan annelerde erken evlilik nedenleri ve annelik rolüne uyum.

Actual Medicine. 4:28-31.

ESMER, Y. (1991). *Her yönüyle kadın*. Türkiye Aile Yıllığı. T.C Aile Araştırma Kurumu.

FROMM, E. (1998). *Sevme sanatı*, (Çev:İşitan Gündüz.), İstanbul, Say Yayınları.

GEÇTAN, ENGİN (1995). *Psikanaliz ve sonrası*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

GÜÇBİLMEZ, E. (1972). *Yeni Mahalle ve Kayadibi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sayısal Bilgiler Fakültesi Yayınları. (No:327).

HOLLINGSHEAD, A. (1950). Cultural factors in the selection of marriage mates. *American Sociological review*.

KAYA, M. (2002). *Cinsiyetleri farklı üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerine göre denetim odakları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KHOSHKHABAR, A. (2007). *ادبیت ازدواج (Evlilik edebiyatı)*. Tebriz: Furuzeş yayın evi.

KOÇİNOĞLU, H. (1991). *Sosyo ekonomik düzeyi farklı ailelerin evlilik konusundaki bilgi tutum ve tavırlarının saptanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ONDAŞ, B. (2007). *Üniversitesi öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÖZGÜVEN, İ.E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.

ÖZGÜVEN, İ.E. (1994). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçmeye ilişkin tercihleri*, 1. Aile Kurultayı Kitabı.

ÖZGÜVEN, İ.E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.

ÖZUĞURLU, K. (1996). *Evlilik Raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

ÖZEN, S. (1990). *Aile Kurumuna Bazı Sosyolojik Yaklaşımlar*, (1987), Aile Yazarları 1, Derleyen: Dikeçligil, B. Çiğdem, A. Ankara: T.C . Balkanlar A.A.K. Yayınları.

TORO-MORN,M and SPRECHER, S. (2003). A cross cultural comparision of mate preference amon university student; The United states Vs: The peoples republic of China. *Journal of comparative family studies*.

TÜZEMEN, A. ÖZDAĞOĞLU, A. (2007). Doktora öğrencilerinin eş seçiminde önem verdikleri kriterlerin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1).

URA, G. (1979). *Müstakbel eşten beklentiler üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

ÜNAL, E. (1996). *Evlilik adaylarının eş seçim ölçütleri ve İzmir'de verilen evlilik danışmanlığı hizmetleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 9 Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

ÜNCÜ, S. (2007). *Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YILDIRIM, İ. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, (3),27, 15-30.

YILDIRIM, İ. (1992). *Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

EKLER

EK1 . Türkçe n alışma Formu

EK2 . Farsça n alışma Formu

EK3 . Türkçe lek Formu

Ek4 . Farsça lek Formu

EK1 . Türkçe Ön Çalışma Formu

Bölümünüz: -----

Cinsiyetiniz: -----

Yaşınız: -----

Evlenmeyi düşündüğünüz kişide hangi özellikleri arıyorsunuz?

(Madeler şeklinde yazınız)

EK2 . Farsça Ön Çalışma Formu

رشته تحصیلی :

جنسیت :

سن :

معیارهایتان برای شخصی که می خواهید با او ازدواج کنید چه چیزهای هستند؟
(معیارهایتان برای انتخاب همسر چیست). نام ببرید.

EK3 - Türkçe Ölçek Formu

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı "Türk ve İranlı Üniversite öğrencilerinin eş seçimi ile ilgili görüşleri" konulu tez çalışması ile ilgilidir. Ölçüt formundaki soruları içtenlikle yanıtlayacağınıza inanıyor, ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ediyorum.

Naimeh Farajzadeh
Gazi Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

A:

1) Cinsiyetiniz: ()Kadın ()Erkek

2) Yaşınız:

3) Devam ettiğiniz üniversitenin adı :

4) Devam ettiğiniz bölüm:

5) Sınıfınız: () 1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf

6) Sizce en uygun evlenme yaşı kaçtır?

() 18 - 21

() 22 – 25

() 26 – 29

() 30 - 34

() 35'dan büyük

7) Kiminle evleneceğize kim karar vermelidir?

() Kendim

() Ailem

() Akrabalar

() Ailemle birlikte

B:

Evleneceğiniz kişide bulunmasını istediğiniz özelliklerle ilgili görüşlerinizi aşağıdaki sorularda size uygun cevaba göre işaretleyiniz.

	0	1	2	3
	önemsiz	Pekönemli değil	önemli	Çok önemli, zorunlu
Evleneceğim kişinin:				
1. Dürüst olması.....	()	()	()	()
2. Evine bağlı olması.....	()	()	()	()
3. Karşılıklı sevgisinin olması	()	()	()	()
4. Bana saygılı olması.....	()	()	()	()
5. Beni her zaman anlayışla karşılaması.....	()	()	()	()
6. İyi bir gelirin olması.....	()	()	()	()
7. Fiziksel çekiciliğe sahip olması.....	()	()	()	()
8. Kültürlü ve bilgili olması.....	()	()	()	()
9. İyi bir mesleğinin olması.....	()	()	()	()
10. Eğitiminin benim eğitimimle benzerlik taşıması.....	()	()	()	()
11. Zeki olması.....	()	()	()	()
12. Cana yakın olması.....	()	()	()	()
13. Okuma kültürüne sahip olması.....	()	()	()	()
14. Giyim tarzının benim istediğim gibi olması.....	()	()	()	()
15. Uyumlu olması.....	()	()	()	()
16. Dini inancının bana yakın ya da aynı olması.....	()	()	()	()
17. Benimle fikir uyumu içinde olması.....	()	()	()	()

	0	1	2	3
	önem siz	Pek önem li değil	önem li	Çok önem li, zorunlu
18. Yaşının benimle aynı ya da yakın olması.....	()	()	()	()
19. Çalışkanlığı, becerikliliği	()	()	()	()
20. Dinin gereklerini yerine getiren kişi olması.....	()	()	()	()
21. Bakir ya da bakire olması.....	()	()	()	()
22. Politik görüşlerinin benimle aynı yada yakın olması.....	()	()	()	()
23. İlgi alanlarının benimle aynı yada yakın olması.....	()	()	()	()
24. İyi yemek yapması.....	()	()	()	()
25. İyi mizaçlı olması.....	()	()	()	()
26. Narin ve kibar olması.....	()	()	()	()
27. Güvenilir bir kişiliğe sahip olması.....	()	()	()	()
28. Duygusal istikrara ve olgunluğa sahip olması.....	()	()	()	()
29. İyi bir sosyal statüye sahip olması.....	()	()	()	()
30. Fiziksel yönden sağlıklı olması.....	()	()	()	()
31. Ruhsal yönden sağlıklı olması.....	()	()	()	()
32. Yaratıcı ve sanatçı ruhlu olması.....	()	()	()	()
33. Çocuk isteyen biri olması.....	()	()	()	()
34. Asaletli biri olması.....	()	()	()	()
35. Sadık olması.....	()	()	()	()
36. üniversite mezun olması.....	()	()	()	()

Ek 4 - Farsça Ölçek Formu

این تحقیق در رشته روانشناسی مشاوره و راهنمایی، شاخه علوم تربیتی دانشگاه قاضی تحت عنوان دیدگاه دانشجویان ایران و ترکیه در مورد انتخاب همسر میباشد.

اطمینان دارم با تمام صمیمیت و صداقت تان به سوالات پرسشنامه پاسخ خواهید داد

A

- (1) جنسیت: () مرد () زن
- (2) سن
- (3) نام دانشگاهی که در حال تحصیل هستید
- (4) نام رشته
- (5) سال: () سال اول () سال دوم () سال سوم () سال چهارم
- (7) به نظر شما بهترین سن ازدواج چه سنی است؟
- () 18 - 21
- () 22 - 25
- () 26 - 29
- () 30 - 34
- () از 35 سال به بالا
- (8) در مورد کسی که می خواهید با او ازدواج کنید چه کسی تصمیم می گیرد؟
- () خودم
- () خانواده ام
- () فامیل و آشنایان و دوستان
- () خودم با مشورت خانواده ام
- (10) خانواده یتان از لحاظ مالی در چه سطحی می باشد؟
- () ضعیف
- () متوسط
- () خوب

B

مطابق نظرتان در مورد معیارهای انتخاب همسر گزینه مناسب را از بین گزینه های زیر انتخاب نمایید

3	2	1	0
خیلی مهم است. اجباری	مهم است	کمی مهم نیست	مهم نیست

شخصی که می خواهم با او ازدواج کنم :

1. راستگو بودنش () () () ()
2. وابسته به محیط خانه بودن () () () ()
3. داشتن محبت متقابل نسبت به من () () () ()
4. داشتن رفتار محترمانه نسبت به من () () () ()
5. داشتن درک و فهم بالا () () () ()
6. داشتن درآمد مالی خوب () () () ()
7. داشتن جذابیت فیزیکی و ظاهری () () () ()
8. داشتن بار علمی و فرهنگی () () () ()
9. داشتن شغل خوب () () () ()
10. داشتن تناسب تحصیلی با من () () () ()
11. داشتن هوش بالا () () () ()
12. خونگرم و مهربان بودنش () () () ()
13. اهل مطالعه بودنش () () () ()
14. فرهنگ لباس پوشیدنش مطابق میل من () () () ()

شخصی که می‌خواهم با او ازدواج کنم:

3	2	1	0	
خیلی مهم است. اجباری	مهم است	خیلی مهم نیست	مهم نیست	
()	()	()	()	15. سازگار و هماهنگ بودنش
()	()	()	()	16. داشتن اعتقادات مذهبی یکسان یا نزدیک به من
()	()	()	()	17. داشتن نگرش متناسب با من
()	()	()	()	18. داشتن سن یکسان یا نزدیک به من
()	()	()	()	19. فعال و توانمند بودنش
()	()	()	()	20. بجا آوردن احکام شرعی اش
()	()	()	()	21. نداشتن تجارب جنسی قبلی
()	()	()	()	22. داشتن دیدگاه سیاسی یکسان یا نزدیک به من
()	()	()	()	23. داشتن ذوق و علاقه یکسان یا نزدیک به من
()	()	()	()	24. داشتن ذوق آشپزی خوب
()	()	()	()	25. خوش مزاج بودنش
()	()	()	()	26. نجیب و شریف بودنش
()	()	()	()	27. داشتن شخصیتی قابل اعتماد
()	()	()	()	28. بالغ بودن و برخورداری از ثبات عاطفی
()	()	()	()	29. داشتن موقعیت اجتماعی خوب
()	()	()	()	30. برخورداری از سلامت فیزیکی
()	()	()	()	31. برخورداری از سلامت روانی
()	()	()	()	32. داشتن روح خلاق و هنری
()	()	()	()	33. تمایل به داشتن فرزند
()	()	()	()	34. با اصالت بودنش
()	()	()	()	35. داشتن صداقت
()	()	()	()	36. داشتن تحصیلات دانشگاهی